

Paoro Iyojura Rooma Mochikamewichio

Teepotari

¹ Kúíra Rooma muuwarichi mochikame. Ka'karuma mochikame enesaa eemea, kaawe enemiipua, yooma eeme Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiame. Teemea i'wao, ka'karuma mochikamepua. Nee Paoroa, Eesusi Riosie Weratiamechi tekipanamea i'wa yasakaoinia i'ka aamowichio iyotemo erapakania, itapiti Riosichi simiyame naawesari. Nee Paoroa Riosie Weratiamee poanataka uutiamenia, i'ka Riosichi simiyame yomatiami weechi nayewatumichiopua, i'ka ka'karuma tuuyewari Riosi kokosarichi newipapuame.

² Ihji Riosi tuuyewaria, ehkoriaami Riosi na'nayewatura chaachapariapua, Ehkoriaami Iyoterichio, Riosi taamo newipamio tuuriapua. ³ Puuu Riosi ka'karuma tuuyewaria, Eesusi Riosie Weratiame nayewamepua Ehkoriaami Iyoterichio. Ihji Eesusia tijeochitiaio, Raawitaru tetejimarisiwachi naawakamepua. ⁴ Nape ihji Eesusi tiariraa, ahpo Noono Riosi tiarira naawakamepua, wa'a tiame ahpo ma'chitarepua ahpo Noono tiari Riosiwari mukukai oijenatetiapa, wa'a ikisao, ahpo Noono Taanachitia, ahpo Noono tiariwachi eenechi moenakapa. ⁵ Puuu Eesusi oijenatetiamee ajawatiame teemea, ahpo wa'api nayewatumichiopua, yomachi weechiopua ahkai mochikameo, apochi e'enaka paparamichiopua. ⁶ Eemea Rooma mochikamea, muuwaeme wa'aopua ukame puuupa, taamo Noono te'pa kahtiam ka'karuma tuuyewario, Riosie paajutetiaio, ahpo Taanachi

paparaka mochitomichiopua, pu'ka Taanao apoe weerariamechio.

⁷ Pukaepa Riosia yooma ahpo kaaweruma tuuyewari uukameopua, ahpo mochiwari iintaparepua tísia ahpo nakiya. Apoe Riosionia, apoe Paamira Riosie Weratiameopua tiameo, aamo tísia kaaweruma cherirewa kiajeraninia, aamo iikachiopua tiameo, ta'iria aamo mochitomichiopua kihta a'chitiame eina erakoka.

Rooma weeechi siminare Paoro

⁸ Neeea cheriwema ki'yamenia Riosio, ahpo ijinuwa mochiwari iintapariopa, ahpo Taana Eesusichi tísia ahjachi paparariopa, yomatiamе weeechiopua tiameo, tísia Eesusichi paparaniame inamuapa tiame. ⁹ Neeea ki teesa tiame weemupakamenia, i'ka Riosi Taanarachi simiyame nayewatukao. Apoe Riosia no'o tetewamepua inisiao, ki no'o naanatakepopua senepi taawechi aamowichio itakao, Riosichi kaawe te'teretowaopua. ¹⁰ Riosio itaniamenia tiameo, a'chitia teekaoi no'o aamo tetewitemichiopua, aamo mochikachi eenakao, taamo Noono tewekachi kahtiamе wa'a erasoo. ¹¹ Ki ahjame e'ranine wa'asi aamo tetewinariaa, pu'ka aamo Eesusi Riosie Weratiamechi paparao, epeche utewaeme ahjachi peewapariopua wa'asi. ¹² Wa'achitia eemeai aamo mochikachi no'o enasoopua, napatika ahpo wa'achitia oisa erapatema teemea, wa'achitia Eesusichi paparamekapa.

¹³ No'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiame, aamo nane'rejeraninia no'oo, ki ehpesi o'inia aamo ne'nemia siisiminerarioopua, nape ahkasi ehpesio ka'chi iika siime teeteriamenia. No'o wa'a Rooma muuwari siinawaa, Riosiwichio echimia siminariamenia wa'ao, epeche i'ipari teerepuawichio Riosiwichioo, epeche Eesusichi paparamе, wahjachi weeechiami no'o iintoriachitia.

¹⁴ Wikirieka e'ramenia noochio, ki yomachi naewamekapa

pehjo, Riosi kaaweruma tuuyewariopua yooma ihta ti'tijoeripua, weeweruma tiameoi ki weeweruma tiameoi, te'ta pepenipakameoi, ki te'ta pepenipakameoi. ¹⁵ Wa'a e'rapa neeea, tísia siminariame neeea, wa'a Rooma aamo mochikachio, nooe aamo naewatunariapa Riosi aamowichio ka'karuma tuuyewariopua.

Kaaweruma Riosi tuuyewari utewarira

¹⁶ Neeea kiisi suuwe e'ramenia i'ka Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatukao, Riosia i'ka ahpo tuuyewariego yooma ahpo Taanachi paparakameo, ahpo kokosapuameo, newipatiamekopua, Riosio apoe wa'api iinueka-paopua, aaataoi tatakoria cheriwepuaopua. ¹⁷ Riosia, ikachi kaaweruma tuuyewarichi taamo ne'netiamepua, achini teeka taamo ka'karuma te'teremiaopua apochio, ahpo Taanachiche paparasache. Ihji Ehkoriai Iyoteria wa'achi chiamepua eee cheekao: “Taamo te'pa kahtiamame Noonoo, yooma aaata ahpo Taana iintoriachiche paparakameo, te'ta ki wahjiamame ahjarikamera kiamerapua.”

Tísia tatakorikamewichio, Riosie kokosapuame

¹⁸ Nape yooma aaata ki'tio erakoamea Riosichi paparianiameo, apoche ki ka'karuma yoranariamea, ki nu'uti kokosari enameriitepua pukachio, te'pa tewekachi kahtiameeopua taamo Noonoo. Puuu ki ka'karumache yooraka mochitonariamea, ki Riosi pichiwarichi simiyame inataka mochitoamepua. ¹⁹ Nape taamo Noonoo tewekachi kahtiamame, apoe yahchakame ti'tijoe inatarichioyoo ooweru tiame, te'ta apochi tiame nane'retewao, te'ta pichiware apochi tiameopua, ahpo te'ta pichiwa yasioamekoopua. ²⁰ Taamo te'pa kahtiamame Noonoo tiameo, pukeri naayachisi o'iniario, aaataoi ki tetewiniameaipua pusieo, apoe iintokamepua yooma ihtaio

enepatekao, pukae chiamepua ahpoo, aaata kahtiamekoopua. Pukaepa aaataai teemea, nane'riametepua ki ehpesi yasitoame, tisiwa ki teesa tiame utewarieka. Wa'a tiiachipao, aaataai kihta chaachapamete Riosio, ki'tio tuukao. ²¹ Nape aaataa, nane'riamekaipua taamo Noonoo kahtiamekoo, ki nu'uti iintokamekoipua ahpowichioo, kiisi iyorika tetewikamepua taamo Noonoo Riosio, kiisioi ihta cheriwema ki'yamepua pu'kao, te'ta kaawe iintokameoipua ahpowichioo. Ohsotia puuuu, ahpo inatari tukaparichi itipikamepua, oowera ihtaoi itapitichi Riosiepaka, wa'a erakoapaopua. ²² Yooma wa'a tiame erakoamea, tísia te'ta ahpo machiwarieme maayameai, ohsotia puuuu, te'ta ki ijinatamera puuuu. ²³ Pukaepa wa'a te'tiamekapa puuuu, ihtaoi riositaka ahjachi paparare puuuu, ki itapiti ahjamechi, tijoeka te'tiame netetiamechi, ihtaoi animarika tiame neteka, tuchikika tiamechioipua netesa, wa'a ikisaopua tiameo, yooma ihta wehchi rusuwaka ohjoameka tiame, aapoe wa'api ahpo neteriamechi ahpo Riosiwachitia paparaweka.

²⁴ Pukaepa Riosia wa'atia toarepua pu'kao, ahpo ki ka'karuma yooraka mochitoamechi, ahpo suwepori nokiwamechi tiame, ahpo weerewa kihta nateyamechitia tetewamechi. ²⁵ Riosia toarepua tiame pu'kao, pu'kao toaka tetewariopa ahpo pichiware chiiao, wisturikamera pichikeriopa, Riosio ki'tiameko tuuwamekamera pichikeriopa, naatikamera iyoririopua, yooma ihta itapiti Riosie enepatetiameka tiamerachi paparakamekopuaa, ki Riosikamera apoe yooma ihta enepatekamechio.

²⁶ Pukaepa Riosia toarepua pu'kao tiameo, ahpo ki ka'karuma nokiwarichi weemupariopa, ahpo tísia suwepori nokiwamechi ruhjikamekopa, ahkasi ooweruai ahpo ahjama kuunachitia nokayamekopa. ²⁷ Wa'achi noonoikame ti'tijoeai, toaka ahpo ujupio ahjama noki-

wao, ahpochitia ti'tijoe ahjama uupichitia nokinaria-paopua, aapoe wa'api ahpo ikotupakamekopapua. Aapoe wa'api suwepori nokakaopua, ahpo wa'api kokosarichi te'terepatemepua. Yooma puuuu wa'a tiame tísia suwepori nokayapao, aapoe wa'api, Riosie tísia kokosapuame enepakamepua.

²⁸ Pukaepa Riosia ki ahpo nakika tetewinariopao, wa'atia toarepua pu'ka ahpo wewekakame nokiwachio, ahpo kajuka nokimichiopua, ahpo ki ijinata nokinariachio. ²⁹ Pochipakame puuuapa yooma ihta itapiti na'ararieo, ihtaohi ikotuwachio, te'ta na'arari wewekamepua wa'asi, yokipakame puuuapa pukachio. Mu'ipakame puuuapa, piirechi ikotuwa uukamepua: aaata iinuekachitia yasitoo ikotuwa, aaata merinarewa, nasiwanarewa, wihkuenarewa ikotuwa, aaata ki kaaweruma nayewaniame ikotuwa. ³⁰ Ki kaawe chaachapamepua aaataoi; Riosioio, nekumeka mochikamepua; ahpoche machiyo erakoamepua; aapoeopua, ahpo oijeramepua; we'wemera ki ka'karuma na'arariche mehtachamepua; ki ahpo yayawa yooreniamechitia; ki inatamechitia inatamepua; ³¹ ki saayamepua ahpo inatarichio, aachintiamerakoopua ka'karumao, ki ka'karumaoopua; ki ahjachi erapoa te'teriamepua; ki nakiyamepua aaataoi; ki tesiwa e'riameoipua aaataoi; ki eenechi kaawe erapamepua aaata ahjamao. ³² Ma'chiamé tetewaipua ki kaawe ahpo nokayao, ahpoo ki teesa kokosapuamekopua Riosieo, wa'api nokisirepua ki kaaweruma nokakao, puuuu ahpo ki kaawe nokayakamera pu'sereka tetewarepua.

2

Riosia pichiwarichitia teeka taamo kokosa chaaniame puuuu

¹ Pukaepa aataaai eemea wahjachi na'ara nokaya ma'majoamea, ki newimeripua Riosi kokosarichio, aamoe wa'api aamo ma'majoeka nokayamekopaopua, eeme wa'api ai na'ara nokayamekapaopua. ² Nape Riosia, ki wihtuka taamo ma'majoamepua, pichiwa ki kaawe taamo noonowiriopa, taamo ma'majoamepua. ³ Ehsoo aamoo, aata na'ara ihsio tuusoo, wa'achi ihsiai muuuai, ¿ki aamo kokosamio maayamemua Riosio? ⁴ ¿Kikosa pahtiam eemea Riosio, aamo ki nahsinepaka anachaka tetewamekopua pu'ka aamo puuyetokaopua, apochi kaaweruma enepamichioo aamo ki ka'karuma toaka? ⁵ Nape eemea peewamekapa iikachio, ki aamo tuunare eemea Riosio, aamo ki ka'karuma nokayao. Wa'a te'tiapa eemea, epeche epechechuurapame eemea amochio, Riosie aamo kokosapuameopua, te'ta Riosi nekamiachiopua, ti'tijoeri katewekaopua, kiisi kaawe nokariao. ⁶ Waika kateweri taawechio, Riosia yomatiam te'tijoe ooweru tiameo, yooma pipiripi a'chi tiame ahpo noonowiria yorapuamepua, Riosieo. ⁷ Yooma ki nahsinapakamea ka'karuma yoorakao, ki nahsinepaka puuyekamea, Riosie kiapuamepua reesiserio, ahpo tísia peeniatiachi ohjoremichio, ki wahjiamesi. ⁸ Nape yooma aata ahpochewichio i'yakameo ahpo ki ka'karuma nokiwa, Riosia ahpo ki'tiameko maaekameopua pu'kao, ki nu'uti nekarewa teeremeripua pukachio, nape tahpitika tiame. ⁹ Yomatiam te'tijoeria ooweruria tiame, ki ka'karuma yooraka mochitoamea, waika taawechio ki nu'uti aiwari saaemeripua, ki nu'uti yuuwesiri tiame. Ihji te'ta aiwaria, i'isaeri ti'tijoerikameraa te'ta, ahkasi ki i'isaeri ti'tijoerichioi. ¹⁰ Sewina tiachiopua, ka'karuma yooraka mochikameopua, Riosia kiamapua pu'kao, te'ta peeniatiamera mochira, te'ta nateyame teteiwamera

mochira, te'ta ta'iria mochira iikachiopua tiameo. Ihji ka'karuma enepakame kiapuamea, isaeri ti'tijoerichi o'inepuamepua, ahkasi ki i'isaeri ti'tijoerichisi tiamé. ¹¹ Wa'a iintomeri Riosia, aaataoi ki epeche weruma tiame, tetewamekapa Riosia.

¹² Yooma ki ka'karuma yoorakamea, ki Riosi nuurari machikaio, Riosi nuurari chiiiae kokosapuamepua. Yooma Riosi nuurari machikamekai tatakoriamea, pu'ka wa'api Riosi nuurari chiiiae, kokosapuamepua tiame. ¹³ Riosi nuurari machiniamechea, kihta nateyamepua, ki yooreka yasitoniameneesaa. Riosia kaawe tetewamepua aaatao, ahpo nuurariche e'weka mochitoame. ¹⁴ Nape aaata ki machiyai Riosi nuurario, nape kaawe iintokamea pu'ka nuurari chiiachitiao, ahpo iikachi teetoapa Riosi nuurario, wa'a teetokamepua. ¹⁵ Puuu tijoe ooweru tiame wa'a iintokamea, taamoe wa'api nane'reme tiameko ma'chitamepua, ihtanakoopua te'ta kaawerumao, ihtanakoopua ki kaawerumaoi. ¹⁶ Pukaepa iikachi i'toniamene nahkipu Riosi nuurari e'wewaa, yooma aaatao Eesusi Riosie Weratiame katewiachio, yooma aaata iikachi ne'neka ma'chitapuakopua. Neeea, wa'a tiame tuuyetuamepua.

I'isaeri ti'tijoeri, Moise nuurarirachi ahjachi erakoa

¹⁷ Aaata eeme i'isaeri ti'tijoeria, Riosio aamo pahcha ki'yariopa ahpo nuurario, aamocheuwichio weruma erakoamepua. ¹⁸ Eemea amochi iinuekapa Riosi nuurario, tísia aamo pepeniamene maayamepua Riosi nuurari chiiiao, nane'riapa eemea, aachin teeka ohjoremiaopua pu'ka nuurariopua yooreka, yooma ma'chiamene tetewika ka'karuma nokipuameopua, ki ka'karuma nokiwameoipua. ¹⁹ Wa'a te'tiamekapa eemea, kaawe masitemerika erakoamepua aaata tukapachi mochitoameopua, aaata ki ma'chiriamechitia ki

tetewaka mochitoameopua Riosio, ki machiyapa pu'kao. ²⁰ Eemea Riosi nuurari iinuekapao, machiyamekapa Riosi pichiwa chiiao, te'ta ma'masitari erakoamepua, pu'ka kihta machiyameopua Riosichi simiyameo, nu'unti kukuchichitia te'tiameo, ahpoo kaawe masitemeriko te'tiame. ²¹ Eemea yooma wa'a tiame te'ta masitari aamo erakoame enesaa, ¿achini iikai ki yoorame eeme wa'apia, pu'ka aamo wahjachi masitiao? ¿Achini iikai ki ichikopo tuuyai, ichikoame eemea? ²² Aamoe wa'api ki suwepori nokipo tuuyameai, ¿eemekamera wa'a nokayamepua? Nekumiameko tuuyai eemea ri'riosi netetiameo, ¿achini iikai ichikoame eemea naaju, ki Riosichi paparame ti'tiopachi ajawatiameopua ri'riosi? ²³ Eemea tísia oijeramepua, Riosi nuurari te'ta machiyapa, nape wa'a te'tiai eemea, kiisi iyoriamepua Riosi nuurario, ki Riosi nuurari yoorame enesa. ²⁴ Wa'apenatio wa'a chaanipu Ehkoriaami Iyoteria: “Yooma ki i'isaeri ti'tjoeria Riosi na'ariamepua, aamokamera ki kaawe nokayopa.” Ehpe taawechioi wa'achi nooka eemeai, ehkoriaami nokariachitia.

²⁵ Ehpeo siichitepuwachi simiyame nayewamane. Aamo siichiteputiamea, nateyamepua Riosichi kaawe teetoawichioo, nape yoorame ahsepari yoorame enetiaa, yomatiamе pipiripi Riosi nuurario. Nape piiripioi ki nuurai chiia iintosaamua, yomatiamе nuurari ki iyorikame enemapua. Wa'a aamo iintosoо, aamo siichiteputiamea kihta nateka itipimeripua. Wa'a tiichio muuuu, kihta siichiteputiameka ikiyamemua. ²⁶ Nape ki siichiteputiameai, yooreka mochitoamea Riosi nuurario, Riosia kaawe uuka tetewimeripua pu'kao, kihta apochi siichiteputiameoipua. ²⁷ Wa'a tiichioipua, aata ki siichiteputiameaipua, nape e'waka mochitoameapua Riosi nuurario, puuukamera

te'ta kaawe uuka tetewipuamepua Riosio, eemea, amochi iinuekaipua Riosi nuurario, kiisi yooreka mochtokamekapa apoe Riosi wa'api aamo ki'yariaopua nuurari. ²⁸ Wa'a teeresoo Riosiwichioo, te'ta isaeri tijoe eneniamea, ki isaeri tijoe naawakamechekaitepua, aamo weerewa siichiteputiameoipua, ²⁹ naatikamera puuuu, ahpo iikachiche teetoniame Riosi iyoriwao. Wa'a tiiachipa puuu te'ta siichitepuwa tiiiaa, ki weerewachi ihsiniamepua, Riosikamera taamo iikachi ihsiamerapua, ahpo ijinuwa eenepatesaapua, apoe taamo iikachi yasitoka ahpo Riosiwario. Riosi ihsiwae taamo iikachi kaaweruma i'yamea, Riosichikamera te'terenariame puuuu, ki ti'tijoerichi.

3

¹ ¿Ihtanawichio kaawe tiamepu, isaeri ti'tijoeri eneniamewichioo? ¿Te'ta nateyamerakosajoarepu siichitepuninamea? ² Eje'e puuuu, isaeri tijoeri eneniamewichioo, tísia nateyamepua, Riosio, taamokamera i'isaeri ti'tijoeriwichioo, Riosia yomatiamé ahpo Ehkoriaami Iyoteterichi cheeriaa, taamokamera neesetopuawichio cheeriamekapa, taamopua tiameo, pu'ka iyoterichi cheeriao, wahjachitia neipami ti'tijoeturisiamewichio, kaawe neesetomichioopua pu'kao, tumitaperichi iyotesikao, katewesika. ³ ¿Ihtana iintotare Riosia, pu'ka muuwaeme i'isaeri ki ahpo iyoteteria yooraka mochtoriopaopua? Riosia pu'kao ki noonowiriawichioopua wahjachi nayewatukao, ¿ki iintomerijoarepua wa'a tiiachioopua, yomatiamé taamo i'isaeriwichioo iintomo tuuriao? ⁴ ¿Ka'i, ki wa'atia itipimeri puuuu kii iintokao! Riosia yomatiamé ti'tijoerio tísia wistuamekoipua, iintokache itipimeri puuuu

ahpo cheeriao, kiisi wistuamekapa puuuu. Ehkoriaami Iyoterichi Raawiaa, eee cheerepua Riosio:
 Muuuu pichiwa ihsiamemua aamo chiiiao;
 ahkai peereitaniachi ki pichiwari aamo tewaniaiopua,
 muuuu newitokache machenamepua.

⁵ Aaata wa'ami ahka chaachapaniarepua: “Riosia kaawe e'raka tetewiniame enesaa taamo tatakoria cheriwesaa, ¿achini iikai taamo kokosamepua?” ¿Ihtana chaachapatare teemea pu'ka wa'a tiameo? ¿Ki kaawe tiamekosajuarepua tiarepua taamo kokosapao? ⁶ ¿Ka'i, ki wa'atepua! Riosia, ki kokosame enesaa tatakoria, Riosia kihta katewemeru enemiihua, kajuyachi taawechio, ki kokosamekapa puuuu, tatakoria.

⁷ Nape iuweta aaata ahka iinueme enesaapua ahpo chaachapamiao, ¿achini iikai no'o kokosameru Riosia no'o tatakoria, kaawe teeka itipiame teteiwameaipua, no'o ki kaaweruma iintoriao, ki kaawe iintotiameko tuuyoiopua? ⁸ Nape puuu wa'a chaachapamea, se'wi chaachapamepua. Pu'ka chaachapa taamo na'naritoame enesaa, epeche epecheche tatakoria kaawe enemiihua, epeche epecheche kaawe teeremerikopua Riosio. Ihjia wa'a tiame chaachapao, ki teesa Riosio kokosarichi ruhjimeripua. Iintuamepua ti'tioeri, pu'ka wa'a chaachapame ti'tioeri inatachitia, no'o masitiameko tuuyameko.

Yooma ki kaawe noonowikame teeme

⁹ Teeme i'isaeri ti'tioeria, Riosie iyotetiame taamokamera neesetowetiamekapao, ¿epeche ka'karumachitia tetewipuamekosa erakotare teemea? Ka'i puuuu. Yomatiami ti'tioe ooweru tiame tatakoria puuuu, i'isaeri ti'tioerikaio, yooma ihta ki i'isaeri ti'tioerikaio. Yomatiami ti'tioeri tatakoria, wa'a tiameko aamo tuuyekamenia

wa'asi. ¹⁰ I'kao ahkasi Ehkoriame Iyoteriai wa'achi chiiamepua eee cheekao:

Ki'te aaataai kaawerumaa, aaataai piiripioi;

¹¹ ki'te aaataai te'ta machinariame Riosi;
aaataai Riosiche na'naritoniamie i'yamea.

¹² Yooma ki ka'karuma pooechi uumparepua,
yooma wa'achitia wewekakamepua;

ki'te aaata ka'karumache yooramea, piiripioi.

¹³ Yooma ki ka'karuma ti'tijoeri chu'waraa,
wahjipame toaniachi wahjoramekatepua chaacha-
paeo;

Ihjia yeenieo tisiwa wistuamepua.

Puuua ahpo chu'wachio,
sayawe yerowa pi'kara kimutuamepua.

¹⁴ Pu'ka chu'wachio, pochikame kahtiamepua
na'arario;

ihji chaachapaa,
chihpuame wichiyamepua aaatachio.

¹⁵ Tísia ye'kamepua tarachio,
ikanatioi ahkai enaka me'yamepua, eerasuteka;

¹⁶ ahkai ahpo u'matosiachi na'atakao,
tesuwe erakori toisiamepua.

¹⁷ Puuu ti'tijoeria, ki machiyamepua ta'iria yasitoniamie
poeo.

¹⁸ Kiisi seewiamepua Riosio, ki iyoriaipua.

¹⁹ Kaawe inataka mochitojerani neeea ikachio, Riosi iyoriwa nuurario yoomahka wehjoarichi ohjoemeo iy-
orimichio kiatiamekopua, aawataai ki ahpo tatakori-
chanimichio. ²⁰ Nape puuu nuurari yomatiamie taamo
tatakoriame chewipatiamea, ki ahsepame tiiame pu-
uuu, taamo tatakori piipatewawichioo, aaataoi ki ah-
sepame tiiapua pu'kao, ki ahsieme iyorikamea. Puuu
nuurari yomatiamie taamo chewipatiamea, taamo ki

kaawe nokario erakomichio yachatiamepu puuu nuuraria, taamo machika tetewimichiopua, aachin tiamerakoopua kaawerumao, ki kaawerumaraooio.

Newiparia Riosichi papararie eenamepua

²¹ Nape ehpe taawechemi Eesusi taamowichio pejana nehpuaka mukuriopao, Riosia, kihta itapiti oowewwichioo taamo kaawe teeretiamepua apochio. Riosia i'ka wa'a teerepuame weemera simiyamechi paparaniameo, ki ehpesi o'inia wa'a tiame nayewakamepua, ehkoria misi o'inia ahpo na'nayewatura wa'a chiame iyoteteka. ²² Ihji weemera teetoniamechio, Eesusi Riosie Weratiamechi paparaniamepua, yomatiamé ti'tijoewichio ooweruwichio tiameo, yooma aaataai Riosichi kaawe teereka yasitonariamewichioo tiameo, aaataai Eesusichi paparaka yasitonariamekooi, aaataoi ihta ti'tijoeriwichokoikopua, i'isaerikoio ki i'isaerikoioopua. ²³ Riosia wa'a tiame iintokamepua, yomatiamé wehjoarichi mochikame tatakorririamekopapua, aaataai yomatiamé i'ka wehjoarichio, ki ahsepari e'wewa teereriapapua Riosi nuurari yahchariao, tísia iyoriwa nuurario. ²⁴ Nape ehpeo Eesusichiche paparakakopao, Riosia taamo tatakorririao, te'ta piipakame taamo tetewamepua, kihta oowewari kianiaipua, oowera kihta natekachi. ²⁵ Riosia apoe wa'api, ahpo Taanachi teerepakamepua, yomatiamé taamo tatakorriria ahsieme ch'owepakamepua, pukachi paparakameo. Riosia, Eesusi tatakoriwichio mukumia ne'nepaka, cheriwekamepua tatakorririao ehkoria misi o'iniaopua, nape ki ahsieme cho'weka pehji, ahkasi ahpo Taana Eesusi eenachisi tatakoriwichio mukimiachisi, wa'a teeremichioopua. Pukaepa Riosia aaataeoi kihta wenejime tiamepua, Riosio ahpo ehkoria misi iintoririao tísia kaawe iintorioropua. ²⁶ Ehpe taawechemioi wa'api tísia kaaweruma ihsiamepua, taamoo ahpo Taana mukuka iintoriachi

ne'nepaka, taamo apochi te'ta kaawe te'terepatemekopa, yooma aaata Eesusichi paparapameopua.

²⁷ Waikao wa'a tiachio, ¿achini teeremeripua aaata tatakoria cheriwepuwichio itapiti Riosi ooweniamea? Puuua ki'tiamepua wa'asi yorapuameo, kajukamepua wa'asi. Pukaepa teemea ehpeo, kihta taamo oijeramete teemea, itapiti te'ta kaawe taamo iintorio erakoniameo, Riosie taamo tatakoria cheriwepuwichioo, Eesusi Weratiamechiche paparakapa, piipatetiame itipitiamekapa Riosieo, taamo tatakoriao. ²⁸ Wa'a tiachiopua teemea, Eesusichi paparakache piipakame tetewiniame teemea, Apoe te'ta taamo Noono tewekachi kahtiameo, kihta oowewari oowekaipua.

²⁹ ¿Riosia, i'isaeri ti'tijoeche Riosiwara ohjoarepua? ¿Kikosa Riosiwara ohjoarepua, ki i'isaeri ti'tijoerio? Eje'e, pu'ka Riosiwarpua tiameo, ³⁰ piiripi wa'api Riosikapua, yomatiame wehjoarichi mochikamewichioo, ihta ti'tijoerioipua, seesenu nayewameoipua. ³¹ Wa'a teesoo, ¿Riosi nuuraria, kihta nateyamejoarepua? Ka'i, ki wa'a tiamepua. Ohsotia Riosi nuuraria, kaawe tiamepua tamochio, taamo ki kaawe iintoria tetewitekamepapua, Riosi cheriwewao, Riosi itamichiopua.

4

Aurani teereria Riosichi paparaka

¹ Taamo ehkoriaami Aurania, ¿ihtana iintoriare Aurania Riosichi ahpo kaawe teeremiaopua? ² ¿Itapiti ahpo iintoriawichio, Riosie kaawe ahpo tetewiniame maaeriarepua? Wa'a teereniame enesoo Auranitaruai, ahpo weruma tiame eramiipua, nape ki Riosie ahpo weruma tetewiwae. ³ Nape ¿ihtana chiiame Ehkoriaami Iyoteria? Ehkoriaami Iyoteria chaanipua: “Aurania Riosichi paparakapa, Riosieo

kaaweruma tetewitiamepua, apoe Riosi wa'api piipateri-
 apapua pu'kao.” ⁴ Aaata piire tekipanasaa, ki oowera kianiamepua natetewao.
⁵ Nape taamo te'terewa Riosichio, ki wa'atepua. Taamo
 kaawe te'teremichio Riosichio, kihta tekipanakekai, oow-
 era Riosichi paparakaiopua. ⁶ Ehkoriaami Raawitaruai
 ahpo Iyoterichio cheeriaipua, aaata tísia kaawe erakomio
 tuukamekopua Riosio, Riosichi paparakapa, te'ta ahpo
 piipakame tetewapa tatakorio. ⁷ Eee cheeriai Raawitarua:

Yooma aaata ki kaawe ahpo noonowiria cheriwetiamea,
 tísia kaawe erakoame puuua, cho'wetiapa puuua
 tatakoririao.

⁸ Riosio natakepariaopa aaata tatakoririaopa,
 ki teesa kaawe erakoame puuua.

⁹ Ihji Riosio tísia kaawe erapuame iintorioa,
 ¿i'isaeri siichiteputiamewichioche ohjoarekosapua?
 ¿Ki yoomawichiokosa enere puuua? ¿Ehkoriaami
 Iyoterichi chiio chiiamepua Aurani nayewakao, Auranio
 Riosichi paparakapa kaaweruma tetewitiamekopapua
 Riosieo? ¹⁰ Nape ¿achinitio te'ta kaaweruma tetewikame
 Riosia Auranio, ke'chu Aurani ahpo siichitepuwanioio,
 neipakosakooipua? Ka'i, pahcha enerepua, ke'chu
 siichitepuniaioipua. ¹¹ Ke'chu yahcheniai siichitepuwao,
 Aurania uutiamene eriamene wa'asio Riosieo, Riosichi
 paparakamekapapua. Neipao Riosia, Auranio ahpo
 paparakopa kaawerumachitia uusaopua, siichitepuwa
 iintonurerepua Auranio, ahpo te'ta piipatetiameo,
 naania teeremichioipua. Ehpeo Aurania, waika o'inia
 yooma ki siichitepuwa nokayameoi, noonoraka tiame
 puuua, Riosichi paparameo. ¹² Aurania te'ta noonoraka
 tiamepua tiameo, ehpiami i'isaeri ti'tijoeri siichitepuwa
 nokayamekooipua, nape Riosichi paparameopua, Aurani

Riosichi paparariachitiao, ke'chu ahpo siichitepuwa nuuretioio.

Ahpo cheeria Riosia, ahjachi paparatiapa ikiyamepua

¹³ Riosia Aurani weemera wehjoari kiamo tuuriaa, yomatiamе apochi paparakame naewaka cheerepua, yooma aata te'ta Auranichi tetejimarichi tetejimarisiwakame, ki Aurani tetejimarichi, tetejimarisiwakame tiame, Riosichi paparakameo. Nape i'ka wa'a tiame nayewioiopua Auranio, kihta nuurari e'wepuame Riosi yahchoi enerepua, oowera Riosichi paparanioi enerepua pehjo. ¹⁴ Aata Riosi nuurari e'weka Riosie ahpo kiapua uunariamea, nuurarikamera epeche nateyame tetewamepua ki Riosichi paparaniamekamera, ipaka tetewamepua pu'kao. Wa'a tiachio, kihta enemii Riosie kiapo tuutiamea, aataai ki ahsieme e'wekame eneriopa Riosi nuurario. ¹⁵ Aata ki ahsieme e'weka Riosi nuurario, kokosapuamepua Riosieo, kihta kiapuame Riosieo, Riosie kiapo tuutiameo. Kiteresoo nuurario, ki'tiame kokosaniamea.

¹⁶ Pukaepa pu'ka nuurari e'wewaeo ka'chi iika uupamekopua Riosie kiapuameo, pukaepa Riosia, apochi paparaniachikamerae taamo ki'yamepua taamo kiamo tuuriao, kihta natekachi kihta itapiti yoorariwae. Wa'a tiachipao, ki i'isaeriche Riosi oowewari nokiwamechiche, uumeripua pu'ka Riosie kiapo tuutiameopua, yomatiamе ti'tijoeri Riosichi paparamе kiapuamepua, ihtaoi yeenieme naera. Wa'a tiachipa Aurania, yomatiamе wehjoarichi Riosichi paparamеo, noonoraka tiamepua. ¹⁷ Ehkoriaami Iyoteria eee chiamepua, Aurani naewakao: “Ehpe o'inia neea, ki ookapi tijoeturi aamo noonoepatenania.” Wa'a cheeka naewarepu Riosia pu'ka ahjama nayewaiopua, pu'ka Aurani apochi paparakameopua Riosia. Puuu Aurani naewekamea, Riosi apoe enerepua,

wahjipakameopua oijenatiame, kihta iintuameoipua, iintuame enepatiame.

¹⁸ Aurania, kihta maaepori tiiapua, ki ookapi noonora enemiao, pichikerepua Riosio, eee ahpo chaaneretiopa Riosieo: “Ne'nepao tewekachio, wa'a kehki enemerapu aamo tatanaa, aamo tatanasiwachi muuwekamea tetejimarī.” ¹⁹ Aurania piie sientō paamuamekaipua wa'asio, Saaraoi ki tanayamekoipua pu'kao, ki sewina erapaka inamurepua Riosio, ahjachi ahpo paparaopua, amori mukuyaipa Aurania wa'asi oochetupakao. ²⁰ Aurania ahpo oowe e'riao, kiisi wekaterepua Riosichio, ohso-tia epeche ahjachi eraparepua Riosichio; Riosichiopua, pukaepa epeche kaawerumache nayewaka ohjoerepua Riosio, ²¹ oowera kiisi se'wi e'raka Riosi cheeriaopua, yorameche tiamekopa Riosio, ahpo cheeriao. ²² Wa'a ti- iopa Riosia Auranio, te'ta piipakame tetewarepua pu'kao, kihta tatakorieme, oowera apochi papararioche.

²³ Nape puuu Aurani kaaweruma tetewitiame ehkoriaimi iyotetiame chiiā, ki Auraniche nayewaka cheeriamepua; ²⁴ yooma taamo tiame teeremia naewaka cheeriamepua. Wa'achitia teemeai, Riosichi paparakachepa, piipakame tetewiniame teemeai, taamo tatakoririao apoe Riosie, taamo Paamira Eesusio oijenatekame. ²⁵ Puuu Eesusipua, Apoe Riosio taamo pejana mukiwarichi nehjaria, taamo tatakoriwa cheriwetiame itipimichiopua. Riosia Eesusio, eenechi oijenateriaa, taamo apochi kaawe te'teremichio wa'a iintorepua.

5

Te'ta ta'iria yasitoniamē iikachi

¹ Teemea, Eesusi Riosie Weratiameo taamowichio iintoria pichikekapao, te'ta piipatetiame tetewiniame teemea

Riosieo, pukaepa teemea taamo iikachio, ta'iria mochi-toamepua. ² Riosia, Riosie Weratiamechi taamo paparar-iopao, apochi taamo enepatekamepua ahpo ijinuwa iin-tapaka. Pukaepa teemea, tísia kaawe erakoka puuyame teemea Riosio, kiisi se'wika taamo ahjachi e'rao, ahkasi Riosio ahpo tísia peeniatiachi mochipuachi, i'tomichio. ³ Aiwaka puuyai teemea kaawe erakoame teeme Riosichio, pu'ka taamo aiwao, apoe taamo ku'isiamekopua, taamo anachaka machenasimichiopua ihta itapiti tiame aiwai. ⁴ Puuu anachaniamea taamo ku'yamepua, taamo epeche kaaweruma enepatekaopua Riosichio. Puuu kaaweruma te'terewa iinuekapa iikachio, tísia oowe e'reka puuyetoame teemea Riosio, ahkasi Riosio taamo ahsieme ki'yachisiopua taamo newipatewao. ⁵ Nane'rena teemea Riosi taamo kiamiao, tísia peenia erakopuame tiamekopua, kiisi sewina taamo erapatemioopua, itapiti ki ta'iria erakorio. Teemea ki wa'a erakomeripua, Riosio tísia taamo nakiyamekopua, ahpo Riosiwarioe tamochi yasitokao, wa'a teeka tamochio, tísia pichiwatakaopua taamo ahpo nakiyao.

⁶ Riosie Weratiamea, te'ta taamo ka'chi ikime e'roi tatakorieo, taamowichio mukurepua, te'ta Riosi yahchari-achitia taamo nehpuamichiopua mukukao. ⁷ I'ka weechio aataai ki mukinariamepua aata nehpuariwichio; seenekachi wa'a iintotare aataa, nape ki teesa te'ta nakiyame enesaa; aata wa'achi iintotariamepua tiameo, nape aata tísia kaaweruma enesooipua apochio. ⁸ Nape Riosia, kiisi ka'karumakoi taamoopua, tisiwa taamo nakiyamekapaopua, ahpo Taana mukiwae taamo nehpu-arepua apoe Eesusi Riosie Weratiamee, te'ta natetetiame itipimichiopua taamo tatakoririao, Riosie kokosapoiopua. ⁹ Waikao teemea, ahpo weratiame Eesusi mukuriae nehpuatiamekapa tatakorichio, apoe eerara wi'suriopa

Eesusi merinioio, newipakame itipikame teemeapa, Riosi nekarewachio. ¹⁰ Riosio ahpo Taana taamowichio mukiriae apochi kaawe te'terepakame enesaa, epeche ki nu'uti kaawe taamo nakika tetewimeripua taamo weemera ahjari kiasaopua, ahpo Taana eenechi oijenaka iintoriaeopua, ahpo ahjama mochipuachio ki wahjiamesi, Riosi kokosamiao puhjetiamieopua wa'asi. ¹¹ Epeche kaawe erakoame teemea Riosichio, sa'rukapa teemea ki kaawe tiiao Riosichio, tísia ta'iria te'teretoapa Riosi ahjamao, yooma ihta taamowichioo kaawe iintoriaepua Riosio, Eesusie ahpo Weerariae iintoria, Apoe taamo Paamira.

Aarani tewaniame tijoe, Riosie Weratiamechitia tetewiniame

¹² Tatakoriichi simiyame nayewamane, aachin teeka mehtakame. Tatakoria ehkoriaamio, piiripi tijoechi o'ineriaipua i'ka weechio. Wa'a o'inia yomachi weechi mehtakame tatakoriinamea, yooma ti'tijoe ooweru tiame weechio tatakorisipakapa. Pu'ka tatakori noonoitiamée, pukeri naayachi o'inia, o'inekamepua weerewachi wahjipaniamea, Riosichi te'terewa poanatumiamieapua tiameo, ahjakame oiyai, mukukameka teereniamechitia. ¹³ Tatakoria, ke'chu Riosi nuurari yahchoi iintupakamepua, nape ki aaata wenejime teereriaipua pu'kao, kihta Riosie nuurari yachatiamekopua pehjio, yooreka mochitopuawichioo. ¹⁴ Nape ki'tioi aaata nuurari iyoripua, wahjipaniamea wa'api teerepua, Aaranichi o'inekaopua, ahkasi Moise yasariachisi. Puuu pu'ka taawechiami ti'tjoeria, tatakorikapa wahjipatiame enerepua, kihta nuurari ki iyorikai. Nape Aaranja, Riosi ki e'wekapa mukukamepua, ki Riosi nuurari iyotetiame, ki e'wekapa. Ehpeo, neneku simiyame ne'nepuapua, Aaranichi simiyame ikiria, Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame ikiria tiame.

¹⁵ Riosi kihta natekachi cheriwewaa, tatakorichi simiyamea tiameo, ki ahpo wa'achi te'tiamepua ikiniamea. Riosi kihta natekachi cheriwewaa, epeche utewaemepua ki tatakorichitia, yooma ihta tatakorio choapamekopa, ahkasi ki wahjiametiiachisi. Ihji Riosi kihta natekachi cheriwewaa, yooma tatakori natatekamepua, pahcha piiripi tijoe o'inia tatakorisiwachiopua ahkasi Eesusi eenasichi, yooma Riosichi itakameopua ahpo cheriwepuawichioo.

¹⁶ Riosi kihta natekachi cheriwewaa kihta wa'achitiiamepua tatakorio, tatakoria tatakoritiaa Riosie taamo kokosatiamepua, nape Riosi kihta natekachi cheriwewaa, taamo nehpuamepua Riosi kokosarichio, te'ta ka'karuma taamo enepateka. ¹⁷ Yooma Aarani o'inia tatakorikamea, tatakorichi wahjipakame enerepua, piiripi tijoechi wa'api o'ineriachi tatakorikao. Nape piiripi aaata wa'api tijoe iintoriaechio Riosia, apechunekamepua tatakorichi wahjipaniameo, yooma aaata apochi paparakameopua. Riosia wa'a iintokamepua ahpo Taanachi Eesusio, oowera kihta natekachi cho'wekaopua tatakoritiamero, weemera ahjarikamera ki'yakaopua.

¹⁸ Wa'a teererepua, piiripi wa'api Aarani tatakori ihsiriae, o'inia o'inekame tatakoria. Wa'a o'inia wa'anao, yooma aaata tatakorikamea, Riosi kokosaripuameterete'teriamepua. Nape seenepi wa'api Eesusi iintoriae, Riosia puhjerepua ahpo paparameo, pu'ka kokosapuame teeweriaopua, na'sokame itipitekaopua wa'asi. ¹⁹ Pukeri tijoe ki Riosichi e'wekame o'iniaopua, yooma ahkasi neipami ti'tijoeri ki Riosi e'wakameapua tiameo, tatakoriame eneparepua, yooma ihta tatakoriniame nokisikaopua. Nape Eesusia Riosi Taanaraa, ahpo Noonoo e'wesoopua, ki ookapi te'ta ahpo piipatewachi toaparepua. Riosia wa'a iintoketiameo Eesusieo, ki

tatakoriwaeme tetewamepua pu'kao, te'ta piipatetiamē wa'asi Riosieo.

²⁰ Riosia ahpo nuurari iyoripuame ti'tijoeri ki'yariaa, ahpo tísia ki kaawe nokayo erakomichio ki'yariaipua. Nape tatakorio epeche teetoiopua, ti'tijoerio epeche teetoamekopua tatakorikao, Riosiai aata apochi pa-parasiameo, epeche teetonioiopua tiameo, cheriwesikao.

²¹ Taamo tatakoririao wahjiparichi taamo i'tomia utewarieroopua, epeche utewarieme enere Riosia, ahpo taamo tísia nakiyaeo, taamoo weemera ahjarichi taamo teerepakaopua, ahpo te'ta utewarieopua. Wa'a iintokame Riosia, taamo Paamira Eesusie ahpo Weerariaeo.

6

Teeme Eesusichi paparakamea, wahjipakameka tiamepua tatakoriwichio

¹ ¿Ihtana inatata teemea Riosio te'ta taamo nakiyao? ¿Epeche nokisitariare naaju tatakorikao, tísia taamo nakiyopao? ² ¿Ka'! Wahjipakamechitia enesaa teeme tatakoriwichio, ¿achini iika eenechi tatakorita teeme?

³ ¿Ki nane'riame eemea aamo papatonioio Eesusichi paparakapao, Riosie Weratiame ahjama mukukame enepariopua, Eesusi mukurioio? ⁴ Teemea taamo paatotiachio neerochi moropiaio, Riosie Weratiame ahjama mukukameka ikikame teemea. Nape moropisa machenaio, Riosie Weratiame ahjama oijenakameka ikikame teemea, weemera ahjarichi enepakame teemea, Eesusichitia.

⁵ Riosie Weratiame ahjama wahjipakameka erasaa teemea, ahjamachi oijenakame eremete teemea. Riosia wa'a iikame taamo tetewamepua, Eesusi ahjamao.

⁶ Wa'a tiichipa taamo oochetiamē teeriao, mukukame tetewimete teemeapa pu'kao, ki tamochi teeremichio

wa'asio, taamo ki kaaweruma iintonaretewaopua, wa'a teekaopu tatakorio, ki taamo teekorachitia teeremichiopua. ⁷ Aata mukukameapa, kihta tatakoriame puuupa. ⁸ Riosie Weratiame ahjama mukukameka erasaa, ahjama weemera ahjarichi mochimerikoche, erakomete teemea, taamoo, ahjama oijenakameka tiiamekapa. ⁹ Pahteka tetewimete teemea, Riosie Weratiame mukukaio, ki oosa mukimia oijenariopua, mukiniamea ka'chi iika mukitemerikopua wa'asio. ¹⁰ Riosie Weratiamea, newitokamepua mukiwameo, taamo tatakoriario ahpo natetekao. Ehpeo eenechi oijenasaapa, ahpo Noonochi kahtiamepua, ahpo Noono tewekachi kahtiamete taamowichio iintomo e'raria yoratoka. ¹¹ Wa'achitia eemeai, Riosie Weratiame ahjama mukukameka e'ramea, wa'achitia mukukameka erakopuapua tatakoriwichioo, Riosi Weratiame aamowichio iintoriaeopua, Apoe taamo Paamirao.

¹² Pukaepa eemea tatakorio mukukamekopa aamowichioo, ka'te amochi reesemitiapua pakimichiopu, itapiti ki ka'karuma eraniameeopua, kiisi aamo newitomichiopua. ¹³ Yomatiamete eeme Riosichi aamo nehjipuapua, weemera ahjarichi oijenakamechitia. Ka'te chi'wapame nehja aamo weerewao, pukae aamo tatakoriwichioo. Ohsokamera Riosikamera kiapuapua aamo weerewao, nape yomatiamete aamo weerewao, pukaeo Riosiwichioo, ka'karumache nokiwa aamo yoramichiopua. ¹⁴ Eemea Eesusi paparakameapa, ka'te seeweka mochitomitia eemea Riosi nuurari yahchario kokosariopua, pu'ka nuurari kokosario yooma puhjetiamete eemeapa, Eesusie newitepatiapua. Eemea ehpeo, Riosi kaaweruma cherirewa nakiratere mochitoamepua, Riosikamera tisia te'pa kahtiamera, yorakeka.

Riosi nakiyache yoratiamete

¹⁵ Wee ehpeo, ¿ihtana erakotariare teeme i'ka wa'a tiamekopao? ¿Simitenaretariare tatakoriako, puhjetiamakai teemeapa, nuurari kokosario tatakoriwichio? Ka'i puuuu. ¹⁶ Eenechi ki kaawe noonowisaa eemea, aamo ki kaawe nokaya teekorepamapua eenechio. Aaata aamo teekorepakameo, pu'ka yooreka yasitomerimua. Pu'ka tatakori teekorepasaamua, pu'kakamera yorakeka yasitomeripua; muuuu waikao pu'ka tatakori aamo teekorepakamea, te'ta wahjipaniachi i'tomeripua, nape ki teesa se'wi Riosi kahtiachiopua, ki seenampasi. Nape Riosikamera teekorepasoo, te'ta kaawerumachi Riosi kaawe e'rewachi mochtomeripua, te'ta kaawerumachi. ¹⁷ Neeea aamowichio, cheriwema ki'yaninia Riosio, pukerio ki ka'karuma yoorao, ka'karuma enepariopa ehpeo, Eesusi iintoria te'ta pichikeriopa. ¹⁸ Wa'a aamo ijikiriachiopua, Te'ta Ka'karuma Teekorachi enepare eemea, ki tatakorikamera teekorepaka. ¹⁹ Teeko cheekao, tijoe chaachapachitia naewaka chaaninia, epeche kaawe aamo ku'inariapa pahtewachio. Eemea, pukeri simiyachi ki ka'karumachi mochikaio, yooma ihta ki ka'karuma yooraka mochtoriaipua, eiwepuame tiameche yooraka, wa'a nokayapao, kominache kominachiche aamo ikiteka. Nape ehpeo, Riosi kaawerumachi te'terepakemekapao, Riosi kaaweruma piipari te'terewachiche nokisimeri eemea aamo weerewachio, epeche epecheche aamo kaawe piipasiwekao.

²⁰ Eemea tatakorie chapitiameka mochikaiopua pehjo, ka'chi iika ka'karuma mochtome te'tereriapua. ²¹ Wa'a aamo tatakoriwa nokayaio, ¿ihtanana kaaweruma tewikamena eemea wa'ao? Nape ehpeo eemea pu'ka tatakoriniameo, suuwe e'riamepua. Yooma puuuu, te'ta wahjiparichi kajuniamepua, Riosi tísia poanachikamera.

²² Nape ehpeo eemea, na'sokamekapapua tatakoriniamechio, Riosikamera yorakeka mochitoamepua, te'ta Riosiekamera aamo kaawe yorapuumewichio; i'ka wehjoari kajusoopua eemea, Riosi ahjama mochimeripua, ahkasi ki wahjiamesi. ²³ Tatakoriniame natetewaa, te'ta mukiwamepua, Riosichi te'ta poanatuniame, ahkasi ki seena aampasi. Nape Riosi taamo ki'yaa, ki wahjiame ahjaripua kihta natetewachi, apoeche Eesusi Riosie Weratiamече, apoe iintokamepua tatakori natetekao, apoekapua te'ta taamo Paamiraa.

7

Nenewikamechitia tiame te'terewa

¹ Eemea Riosi nuurari yahchari yooraka mochitoamea, ¿ki pahtiamе eemea aaata mukukameopa, puuu nuurario, kihta utewaemekopua wa'asio, ahpo yoorepuameo?

² Nuurari yoorewaa aaata oowitiame neewikameo, pu'kache ahjama yasitonurenepua, ahpo kuuna ahjaka yasitooopua pehjo, nape ahpo kuuna mukisooopua, sa'rukame itipio tuuyamepua, ahpo kuunachio. ³ Piirechi ahjama ihsisaapua ahpo kuunama kahtiaio, suwepori ihsiamеko tuuyamepua pu'kao. Nape ihji kuunara mukisooopa, na'sokame itipio tuunapua ahpo neewiriao. Waikapa sa'rukame enesaapua ahpo kuuna neewiriao, ka'chi teeremeripua aaata ahjama neewikaio.

⁴ Wa'a tiiachioopua eemea, Riosie Weratiame ahjama mukukamekapaopua, aamo oochetiame te'teretoriaopua, sa'rukame eemea Riosi nuurarie kokosapuaopua. Wa'a iikapa eemea kihta kokosari teeremeripua Riosieo, aamo tatakoririawichioo. Aamo tatakoririao, aaata neewikame kuunara mukukamechitia wa'asi, tatakorichi sa'rukame itipikame eemea pu'ka kuunara mukuriamechitiaio, ehpeo, taamo Paamira Eesusikamera, taamo Paamirachi

enepakamekapa, apoe taamo Noono Riosio eenechi ah-jateriamechi. Ehpeo eemea, aamo oijenatekame ahjama mochipakapao, ka'karumache yooraka mochimeri eemea Riosiwichioo.

⁵ Taamo tatakorinareka mochikoio pehjo, puuu Riosi nuurari yahchariaa, epeche tatakori nokisinarewa mehtanakamepua. Pukaepa wa'a teeriopa nuurario, epeche epecheche teetokame teemea, taamo kokosapuameopua tatakoriwichio. ⁶ Nape ehpeo teemeapa, sa'rukame teemea pu'ka nuurari kokosarichiopa, taamoo chapika teeriamechitiaopua te'ta wahjiparichio. Pu'ka sa'rukapaopua teemea, Riosi nookeka mochitoame teemea weemera ahjarichio, taamo iikachi teetokaopua Riosi Riosiwario, pu'ka Riosiwario, Riosi nakiya yorasika mochitoame teemea, ki pukerichitia Riosi yahcharia nuuraritere mochitoriachitia.

Paorochi kahtia tatakorinarewa

⁷ Waikao, ¿ihtana erakota teemea pu'ka Riosi nuurario? ¿Ki kaawerumako erakotariarepua pu'kao? Ka'i puuu. ¿Ki puuu nuurari taamo masitekamekosapua, ihtanakoopua Riosio tatakoriko tuuyao? ¿Ki pu'ka nuurarie machikamekosa teemea ki kaawerumako Riosiwichioo, ikotuniameo? Ki pu'ka nuurari cheeso: “Ka'te ikotumitia aaata iinuwarao”, ¿machitamare teemea pu'kao, Riosiwichioo ki kaawerumakoo? ⁸ Wa'a chiiame inamukapa nuurario, nane'rekamenia noochioi, ki ehpesi o'inia no'o tatakoriamekopua, weeka a'chi tiame iko-tuwa e'rakamekooipua. Kiteresoo nuurario, ki'tiameka teeremiipu tatakoria, Riosiwichioo. ⁹ Pukeri ke'chu nuurari machiaio, ki nane'riainia tatakoriameo ki teesa kokosapuamekoopua Riosieo. Nape pu'ka wa'api nuurario, no'o wa'api ihsika tatakorika yasitosoo, ahkasi te'ta mukiwachi no'o uhjurapuame nane'rekame neea, oosa

simiyame mukiwamechi, ki wahjiamesi Riosi poanachi teeremiachi. ¹⁰ Neeea pukerio, Riosi nuurari yahchari-aeche yoorekai, taamo te'ta kaawe teeremio maayainia Riosichio, Riosiapua waikao wa'a tiioa no'oo, no'o ki-ameriko maayainia weemera ahjario. Nape puuu nuuraria ki no'o ahsepari e'wekopaopua pu'ka nuurario, ohsotia ki wahjiamesi mukiniachi no'o ikitekapua, no'o Riosiwachio poanachi. ¹¹ No'o wa'api tatakorinarewae no'o wihkuekamenia, nooe wa'api iintonariapa pu'ka Riosi nuurari, ki yorajerao. Nooe wa'api Riosi nuurari ki yorajera no'o iintoso, no'oo ki wahjiamesi poanachi no'o uhjuramekapua, ki nu'uti poanachi ki Riosi kahtiachio.

¹² Wa'a tiiachio Riosi nuuraria, ki nu'uti kaawerumakaitepua, no'o ki kaawerumachi wichimichio neese-toamepua. ¹³ Wa'a tiiachio, ¿Riosi te'ta kaaweruma nuurarikamerakosapu, no'o te'ta mukiwarichi uhjurakamea? Ka'ipua. Riosi nuuraria kihta iintokamepua taamo tatakoriwachi ipakao. No'okamera te'ta ki kaawe iintoriakamera, no'o te'ta mukiwarichi u'pakamepua. Ohso kaawe puuu nuuraria, no'o tatakori iintorioa, kiisi kaaweruma no'o iintoriachitia, tetewiriopa.

¹⁴ Nuuraria kaawerumapua, no'o Riosichi kaawe yasitomia tuuyamekopua. Nape noochio, itapiti oochetiame no'o teeria nasiwamepua no'o weemera kaaweruma tiia ahjama, no'o newitonariameopua eenechio. ¹⁵ Neeea noochi ikiyao ki pahtiamenia, aatia tiiachipa wa'a no'o ikiyao. Seenekachio neee, Riosichi kaawe teeretoamekainia ehpeo itapiti kaaweruma yoranariainia, ki yooramenia; seenekachioinia tiameo, itapiti ki kaawerumao, ki yoranariamekainia pu'kao, yoyoramenia. ¹⁶ Nape pu'ka ki kaaweruma ki no'o yoranaria yorasaania, machika tetewamenia Riosi nuurari noochi yachatiamie e'wepuameo, te'ta kaawerumakopua

Riosi nuurario. ¹⁷ Wa'a teesoo ki no'o yoranariakamera ihsinarewaa, ki weemera neekamera puuuu, no'o oochetiame teeriakamera puuuu, no'o tatakorika oioiopua riaorósie pa'pasuwaeo. ¹⁸ Pukachi oochetiame nee tatakoriamechio, kihta iinuemenia kaaweruma ihsiwao. Kaawerumakamera yoranarenia yoranariao, nape ki utewaemenia pu'ka kaaweruma yoranariaio. ¹⁹ Pukaepa ki utewaekapania noochio, ki yooramenia pu'ka ka'karuma no'o weemera tiiao yoranarewa, puuu no'o oochetiame teeriaopua nakiya, yooramenia. ²⁰ Wa'atiachio neeea, ki kaaweruma no'o yoorapua, ki no'o weemera nee ihsiamepua pu'kao; piire neekamera ihsiamepua, pukeri simiyachio no'o tatakorika yasitoaio eneria.

²¹ Wa'a tiipa neeea noochi, ooka no'o eratiame iinuemenia. No'o kaaweruma yoranarioopua, wa'achi mamachenamenia, no'o ki kaaweruma yoranarewaa. ²² Nee weemera yooreminao, Riosi e'rari ihsiwakamera, tísia pu'seriamenia, ²³ nape no'o piirechi yooreminao, no'o weemera yooreminawa ahjama nasiwamepua. Puuu piire yooremina kahtiamea, no'o kaaweruma yooremina e'rario chapisa, no'o tatakorichi panisunariamepua.

²⁴ ¡Ai nee! ¿Aatana no'o newipatetapua, i'ka ki kaaweruma e'rari noochi yasipakame ihsiao, te'ta mukiwarichi no'o i'tonariameopua? ²⁵ Nee nane'riapa aatakamera no'o newipatemerikoo, kaawe e'raka cheriwema ki'yamenia Riosio, Eesusi Riosie Weratiamerakamera iintomerikopua no'o newipatekao. Nee, iiweta pehjio i'ka weerewa kahtiaio, wa'api teetomania i'ka ooka no'o yooremina, nasiwaniameo, nape no'o Paamira Eesusi ku'iwae, newitosika.

8

Riosiwari tamochi teetoae yasioniame

¹ Yooma Riosie Weratiamechi paparakamea, ka'chitia taawechi kokosapuamepua Riosieopua wa'asi. ² Yooma aaata weemera ahjari iinuemea Riosie Weratiamechiopua paparaka, pukachi yasitoame Riosi Riosiwaria, tatakorio chapika panisunarioopua, newipatesika, te'ta mukiwachi i'tonariopa. ³ Pukaepa Riosia, ka'chi iika teeweme tiioapa tatakori nokinarewao, nuurari yoorewaeoi ka'chi iika taamo newipateme tiioapaopua pu'kao, ahpo Taanakamera uhjurakamepua weechio, taamo pejana mukimichio nehpuapakao. Riosia ahpo Taanao, tamochitia tijoe naawaterepua pu'kao, tijoe weerewaeka natetemichio, taamo tatakoriaopua wikiria, Riosie kokosapuame. ⁴ Wa'a yoorare Riosia yooma aaata ahpo Riosiwari enepakameo, ahpo Riosi e'rachitia nokisinariameopua, yooma toinareka ahpo ki ka'karuma nokayao.

⁵ Oowera tijoechitia mochitoamea, ahpo tijoeche kaawe wichiameche inatamepua, nape Riosi Riosiwari mo-chitoamea, Riosi nakiyache ahpo yoramia inatamepua.

⁶ Weechiche nokiwa inataka mochitoniamema, te'ta mukiwari i'topuamepua, Riosichioo te'ta poanachi. Nape Riosi Riosiwari nakiya inataka mochitoamea, taamo ta'iria mochitoamepua, te'ta kaawerumachi te'teretoka.

⁷ Weechiche nokiwa inataka mochitoamea, ki nakiyapa Riosi chiiao, Riosi seepurawapua. Wa'a te'teriamema, ka'chi iika yorameripua Riosi e'rao. ⁸ Waikao, aaata ki kaawerumache ahpo e'rari e'weka mochitoamea, ka'chi iika kaawe eratemapua Riosio.

⁹ Nape eemea, pichiwa Riosi Riosiwari amochi yahchaka mochitoamea, ki i'ka weechiche nokiwa inatamepua. Nape aaata ki apochi yachatoamea, Riosie Weratiame Riosiwari, kiisi Riosie Weratiame

ijinuwarapua. ¹⁰ Nape Riosie Weratiameo, amochi kahtiamie enesoopua, aamo weerewa yasitoachio, mukukamepua tatakorieo, nape aamo iikaa ahjamepua pehjo, yooma aamo weerewa tatakoririao, piipatetiamekopa.

¹¹ Puuu Riosie Weratiame oijenatekameo, amochi yasitoame enesoopua Riosiwarirao, puuu wa'api aamo oijenatemeripua eenechio, aamo weerewao, weemera ki'yaka.

¹² Teemea i'ka taamo weerewa ihtaoi ikotuwao, kihtawichio yooraka mochtomete teemea pu'kao, ki kaaweruma ikotuwa enesoo, aataoi taamo utewaeme yeetoio, ki kaaweruma ikotuwa yoramichioo. ¹³ Aaata ahpo weerewa ikotuwa ki kaaweruma ihsiwa yooramea, te'ta wahjiparichi akipameripua. Nape Riosi Riosiwarie toisa eemea pu'ka ki ka'karuma ikotuwao, Riosi ahjama ohjoemeri eemea, ahkasi ki wahjiamesi.

¹⁴ Yooma puuu Riosi Riosiwari ahpo neesetoniamieo, Riosia ahpo tatanachitia tetewamepua pu'kao. ¹⁵ Pukaepa Riosio, ki majaweme teeremete eemea, puhku ti'tjoerio ahpo teekoekao majawiachitia. Ohso kaawe Riosia taamoo, ahpo tatanachitia tetewamepua, apoe tamochi yasitoapa Riosiwarirao, taamo Noonoo te'pa kahtiamiea: “¡Noonola!”, cheeka ahpo nayewejeranipua, ahpo nayewetioo. ¹⁶ Puuu wa'api Riosi Riosiwari tamochi yahchariaa, taamo ku'ika pichiwatamepua, teemea Riosi tatanarakoo. ¹⁷ Waikao teemea, Riosi tatanarakapao, uumeri teemea, Riosi taamo nuutekiao. Riosio, yomatiamie kiasoopua ahpo Taana kiamiao, taamo naachutemapua taamo Riosie taamo nuutekiao. Nape pu'ka nuutewari puuyeka mochitoapua pehjo, aiwaka mochitoopua pu'ka Riosi iintomerichi inataka kaawe erakomete teemea.

¹⁸ Yooma ehpe taamo aiwaka mochitoaa, kihtakaitepua

Riosie taamo kiapuamechiopua, te'ta tísia peeniatiachi mochipuachio, te'ta Riosi ahjamaopua. ¹⁹ Yomatiamé itapiti Riosi enepateriaa, tahpitika e'raka tetewinareka puuyewamepua, ihtatia iintopuamejoarepua Riosi tatanarawichioo, pu'ka ahpo nuutekia ki'yoioipua. ²⁰ Riosia yooma ahpo enepateriao, aiwaritere teeriamepua pu'kao pehjio, ka'chi ikime ahpo erakotere, wa'a teewiamepua pu'kao ahkasi ahpo aiwaniameo, u'yemiachisi. ²¹ Pu'ka taawechi asisooopua, yooma puuu Riosie enepatetiamea, wa'achitia puuuai Riosi tatanarachitia weemerachi enepatepuamepua, yooma ihta aiwaniameopua, apechuneka. ²² Nane'riame teemea yooma Riosi enepateriao, aiwaka naarakoamekopua pu'kao, oowitiamé sauyamechitia, ahkasi ehpe taawechiopua pehjio. ²³ Wa'achitia teemeai kai waapisi aiwaka mochitoamepua, Riosi Riosiwari kiatiameai, puuyetoka mochitoame teemea, ahkasi ahsepari taamo kianiachisiopua, Riosie taamo kiapuameopua, teemea Riosi tatanarakapa. ²⁴ Yooma Riosichi paparaka newipatetiamea, puuyeka mochitoame teemea, ki yomatiamé taamo kiania pehji. Yooma kiatiame enesaa, ki puuyetoka mochitomii teemea. ²⁵ Taamo kiapua puuyemeri enesaa teeme, mooena e'raka puuyemeri teemea, kiisi nahsinepaka.

²⁶ Wa'achitia tamochi kahtiamé Riosi Riosiwariai, ki nahsinepaka taamo ku'yachitia anachamichioo, itapiti taamo ki nu'uti aiwaio Riosichi nayewanarioio, ki kakuame enesoo Riosichi nayewakao, puuu Riosiwari tamochi yasitoame, taamo ku'ipasiamepua. Puuu Riosiwari tamochi yasitoaa, taamo pejana Riosichi nayewamepua taamo Riosichi chaninariao, nape apoe wa'api Riosiwari pahteniamechi. ²⁷ Riosi Riosiwaria kaawe wa'a iintosiame puuua, taamo e'rarichi kahtiamekapa pu-

uua, nane'riamepua taamo saayao. Puuu Riosiwaria nane'riamekapa Riosi inatao, peeneka itayamepua Riosichio, ihtana yoranariaopua taamowichioo.

Riosi e'raria taamo newitomichio, i'ka wehjoari naayachi o'inia

²⁸ Nane'riame teemea Riosikamerakopua tamochi kaawe ihsiao, yooma taamo Riosi nakika mochikameo, yooma ahpo nakiyachitia mochimichio, paaekamepua.

²⁹ Pukeri naayachi o'inia Riosia, nane'riame enerepua aatanakamera ahpo Taanachi paparamerikoo, pu'ka ahpo Taanachi paparakameo, ahpo Taanachitia te'ta piipatemo e'rariapaopua. Riosia ahpo Taana Eesusio, yooma pa'chirachitia teeretemo e'rakamepua, ki ookapi poponiwa pipiniwa tiame enemichio. ³⁰ Waikao Riosia wa'a tiame iintomo e'rakamekapao, yooma o'inerepua apochi paajutesikao. Wa'a iintosaapua Riosia, yooma apochi paparakameopua, yooma pipiripi apochi enapameo, piipatesikamepua pu'kao; wa'a ikisaopua, pu'ka ahpo piipateria tatakoriariaopua, ahpo tísia peenia ohjoerachi, i'tomeripua.

³¹ Wa'a tiame inataria Riosia, ¿ki tísia peenia tiamekosapua? Riosio wa'a tiame inatakame enesoo taamowichioo, ¿iintunare aatapua, ki taamo Riosie kiapo tuume tiamea? ³² Ka'ii. Riosia ahkasi ahpo Taanao taamowichio mukiwachi nehjakame enesoo, ¿ki pichiwa taamo kiatarepua, pu'ka yooma ahpo cheeriao, taamo kiamia tuuriao? ³³ ¿Aatana chaachapame taamo Riosi apochi uuriao, ki te'ta piipatetiamekoopua Riosieo? Riosia ki wa'a taamo chaanemapua, apoe wa'api taamo piipatekamekapapua. ³⁴ ¿Aatana taamo Riosie kokosapuameko tuutapua kajuyachi taawechio, taamo tatakoriaria ki cheriwetiameko tuukao? Apoe

Eesusi Riosie Weratiamea ki wa'a cheemapua, apoekamerakapapua, taamo tatakoririawichio mukukamea. Puuuu ehpeche epeche pehji iintokamepua taamowichioo, i'wa weechi eenechi oijenakaopua. Puuuu eenechi oijenasaapua, tewekachi kahtiamepua taamo Noono ahjama; wa'a o'iniaopua, simitiamepua pehji taamo nehpusikao, yooma ihta taamo aiwapuuchi teeresipaniachio. ³⁵ ¿Ihtanakamera taamo toitetamarepua, taamo Riosie Weratiame taamo nakika mochitoao? ¿Tísia aiwaniame pu'kawichioo? ¿A'chi tiameoi kokosa ikiniame aiwaniameoi? ¿Taamo a'chi yoraniokosaoi wepakao? ¿Tooreoi amori mukuyapaoi pu'kawichioo? ¿Ki wisasoriekapakosaoi taamo chuchamiao? ¿Maapori ikiyakosapaoi? ¿Taamo meripo tuuniokosaoi? Ka'i puuuu. ³⁶ Teemea, Ehkoriaami Iyoteri chiiachitia, aiwamepua. I'ka eee tiame chiiameopua:

Aamowichio tísia aiwame teemea.

Itapiti po'wa ko'ipuuchi i'toniamechitia.

³⁷ Nape teemea yooma pu'kao, te'ta newitoka puuyakame teemeapa, Eesusi tísia taamo nakiya ku'iwae. ³⁸ Neeea noochio tísia oowe erapakamepua, Riosio taamo te'ta nakika yasitao, kiisi aaata ki taamo u'yeme tiamekopapua, ihtaoi taamo eerina ikiwaoi, ihjichitiaopua: mukiwaoi, ihtaoi taamo ahjatoka mochitoachi ikiwaoi; tewekachi ohjoemeai Riosi ku'iwari; aaataoi itapiti tewekachi na'arariai; ihtaoi ehpiami seeweniameai; ihtaai, meeriamahkao ikipo eraniameai; ³⁹ kai waapisi te'pa taamo mochiniameai, kai waapisi teeresi mochiniameai, ihtaoi itapiti, Riosi enepateriaai. Ihtaoi yooma ihjia, kiisi taamo u'yemeri Riosi taamo te'ta nakika yasitao, apoe Riosi wa'api taamo tetewiteriao ahpo Taana Eesusi taamowichio mukuriaeo.

9

Riosi i'isaerio ahpo tehkiwawichio uuria

¹ Neeea te'ta Riosie Weratiamechi tiiamekapao, kihta wistuame pu'ka Riosi Riosiwari noochi yahchapao, no'o iikachi kokosa e'raka yasitooa, te'ta pichiwa puuuu. ² Neeea no'o iikachi ki nu'uti kokosa saayaa, no'o tetejimari i'isaerio, kiisi kaawe te'teriamiakopa Riosichio. Puuu no'o iikachi saayaa, ki nu'uti yuuwesiri puuuu, kiisi no'o toaka iikachi kokoretiamē. ³ Neeea no'o e'rao, ahkasioi Riosie Weratiamee no'o ipatiaio poanatakao, ka'chi eramii neeea, pukae wa'a iintotiamee, no'o i'isaeri tetejimari ka'karuma enepameriwichio enesoo. ⁴ Riosia, pu'ka no'o i'isaeri tetejimariopua, ahpowichio tekipanawichio uukamepua. Riosia te'ta apochi paparakameopua ahpo tatana iintaparepua. Wa'a iintosapao Riosia, ahjama yaajatorepua, ahpo te'ta tisiwari peeniatiame tetewiteka, ahpo ki nu'uti utewarie ihsia tetewiteka tiame. Riosia pu'kakamerao, ahpo ahjama kateweri yahcharepua, pu'ka i'isaeri ti'tijoechiopua, itapiti tísia kaaweruma tiame iintokemo tuuka. Pu'kakameraopua tiameo, ahpo nuurari iyoriwa ki'yarepua tiameo. Riosia pu'kakamera ki'yarepua tiameo, ne'neserosi ajawapuameo, itapiti Riosi ijinuwara kateweka neesetomichio. Pukaepa wa'a tiiachipa, te'ta i'isaeri ti'tijoeeria, Riosi iintokemo tuuria uumeripua. ⁵ Pukachi i'isaeri tetejimarichi tiame, puuyakamepu taamo ehkoriami noonoriai, Auranichitia. Pukachi wa'api i'isaeri tetejimarichio, naawakame Riosie Weratiameai, te'ta apoe Riosi yooma aampa tiiamea, pu'kawichio yooma teemea, te'ta iyoriwa te'terepuamepua, ahkasi ki seena aampasi tiame.

⁶ Ehpe taawechemio Riosia Auranio, ahpo iintokemo ki ookapi muuwepari tuuria i'isaerio, ki ahsepari

muuwepamekatepua pehjo. Nape Riosia wa'a ahpo cheeria muuwepario, ki isaeri ti'tijoeriche nayewaka cheekai cheekamepua, aataai ki i'isaeri ti'tjoerio, Riosichi paparasacheopua, te'ta pichiwa i'isaeri enepamekopua pu'kao. Wa'a tiiachio, te'ta isaeri ti'tjoeria, aataai te'ta Riosi chiia pichikekame puuua. ⁷ Ehkoriai Auranichi tatanaraai, ki yooma te'ta Aurani tatanarakaitepua, te'ta Aurani tatanaraa, te'ta Riosichi paparakamera puuua, te'ta Aurani paparariachitia, Riosio eee chaaneriopua Auranio: “Aamo te'ta tatana enemeria, te'ta noochi paparakamera enemeripua, aamochitia noochi te'ta paparariachitia, Ihsa aamo taana naawamioiopua.” ⁸ Riosia wa'a cheeriachio, Riosi te'ta tatanaraa, te'ta Riosi chiia pichikiamerapua, ki Auranichi ti'tjoetusiwachiche naawakame. ⁹ Riosia eee cheeriaipua pukeri Aurani taanaemeriko tuuyaio: “Piie paaunparichi eenechi no'o eenoio, taanaeme enemeri Saaraapa, piiripi temari.” Aurania pu'ka Riosi cheeriao, te'ta pichikeka inamukamepua.

¹⁰ Riosia Auranichi o'inesaapua tatanatesikao, Ihsa Aurani taanarachi wa'api simiterepua i'isaeri muuwetesiwao, Reeweka tewaniame Ihsa ahjama neewiriachiopua. Ihji Reewekaa, ooka pirena naawakame tatanaerepua. ¹¹ Riosia i'ka ooka naawakameo, ke'chu saunioio, ke'chu noonowioiopua kaawerumao ki kaawerumaoipua, piiripi pu'kao uukame eneriamie Riosia, i'isaeri ti'tjoeri simitemichioo, muuwepasiwao. ¹² Pu'ka wa'a teeremio nayewakao Riosia, eee teeremio chaanerioi Reewekao: “Ihji aamo tatanaa, pa'chiraa ahpo poonikamera itapiti yooreka yasitomeripua, i'isaeri te'ta paamirachitia tetewika.” Riosia, Aakowokamera uurepua poonirakai, pa'chirachitia teeremichioopua i'isaeri paamirachitiao. ¹³ Riosia wa'achi cheekamepua

Ehkoriami Iyoterichio, ahpo nayewaturachi eee chiiame iyotetekamepua, eureo nayewaniachio: “Aakowookamera uukamenia, Esauo ki uukamenia.” Wa'a cheekao Riosia, Aakowokamera uuyo tuurepua, ki Esaukamera, i'isaeri paamira enemichioopua.

¹⁴ ¿Ihtana chaachapatatare teemea, Riosi wa'a iintoriaopua, poonirakamera uukamekapao? ¿Kiisi kaawe iintokamejoarepua? Ka'i. Riosia, ahpo e'ra ihsiamekapa, wa'a iintokamepua. ¹⁵ Ihjia Riosi Moise cheeriachitia tiamepua, eee cheeria: “Neeea, aaata no'o kaawe yoranaria kaawe yoramania. Neeea aaata no'owichio yoratenaresaa, wa'a iintoamenia.” ¹⁶ Wa'a tiiachio Riosia, ahpo e'ra ihsiamepua, ki aaata ahpo utewa yorawae, ihtaoi utewa chaachapaka itaniameoi. ¹⁷ Pukaepa Ehkoriami Iyoterichio, Riosia chaanerepua Araonio: “Neee ihsikame aamo yawichi yahchakao, amochi tetewitenariapa no'o utewario, yomatiamе weechiopua, nane'remichioopua no'oo, aatanakoopua.” ¹⁸ Wa'a teesoo Riosia, aaata ahpo weranaria itapitiwichioo, apoe wa'api wa'a erasaa weeramepua; aaata newitokache kiisi Riosi nakiya ihsinariameo, Riosia ahpo ki kaaweruma e'ra ihsinariachi toayamepua.

¹⁹ Aataa no'o iinatuketarepua: “¿Achini iikai Riosia, ki no'o e'rarioi itapitiwichio no'o weerakamepua, ki kaawe no'o iintosoopua, no'o te'yamepua pehjio?” ²⁰ Nape ¿aatanana muuuu, aamo wa'a chanimiaopua Riosio? Sikori netetiamekosaoipua, kaawe iinatuketarepua ahpo neteriaopua cheeka: “¿Achinkai eee tiame no'o netekamua?”, cheeka. ²¹ ¿Naakonakosa sikoritamea, ki ahpo iintonaria iintotarepua? ¿Ki ihta ahpo e'ra iintonaria iintotarepua wehchorieo, itapiti sikori tísia peeniatiame iintonaresaopua, ki te'ta peeniatiameoi iintonaresakoiopua, piiripioopua, ahpo petechi ahjaepuameopua, piireo, te'ta

pahkotanioi ahjaepuamewichioopua? Wa'a tiiachio Riosiai, apoe ahpo eramia iinuekapaopua, Aakowokamera uukamepua i'isaeri paamiratumichioopua, ki Esaukamera.

²² Riosiai iinuemepua tiameo, ahpo ki nahsinepaka puuemiao, ki ka'karuma nokayame ti'tijoeo ooweruopua tiameo, ahkasi apochi e'enaka ka'karuma enepachisio, nape ki apochi paparamia e'enanarekameopua, Riosia pu'kao iinuemepua tiameo, kokosamiaoipua. ²³ Riosia, ahpo ki nahsineka puuyeriaa, te'ta tísia ahpo tesiwewa e'ria tetewitenariapa wa'a teereriaipua. Puuu ki ka'karuma nokayame puuyetiamea, teeme puuu tiameo, Riosia pukeri ahpo iintomia inatariachi o'iniaio, taamo ahpo tesiwewa uupuame inatakamepua, taamo ka'karuma enepatesaapa, ahpo ahjama mochipuachi i'tonariapa. ²⁴ Puuu kakupachi i'topuamea, teemepua te'ta i'isaeri ti'tijoeri, yooma ki i'isaeri ti'tijoeriai, Riosie paajutetiame. ²⁵ Oosea tewaniamea ehkoriaami ahpo iyotaperi chiiao, Riosi nayewaria puuu Iyoterichio. Riosia pu'ka Oosea tewaniame iyotaperichio, eee cheerepua: Ki i'isaeri ti'tijoeoipua, no'o ti'tijoeriwa tewamania; ki nakiwame ti'tijoerio, nakiwame tewamania pu'kao.

²⁶ Wa'api pu'kao Riosio eee cheeriachio:

“Eemea ki no'o ti'tijoeriwapua”,

Riosi te'ta ahjamea,
ahpo tatana tewameripua.

²⁷ Isaeri ti'tijoeri nayewaniachio, Isaiaa weeru naewakao chaacharepua:

Isaeri ti'tijoeria seete pa'wechi kehki muuwepakaipua,
Riosi te'ta kokosarichio,
ookapi wa'api newipameripua;

²⁸ muuwaeme puuu ki Riosichi paparakamea,

Riosi ka'karumara uuka katewiachiopua kajuyachi
 taawechiopua,
 kokosapuamepua Riosieo,
 poanachi ki wahjiamesi poanatakaopua ki ahpo kah-
 tiachi.

²⁹ Isaiaa cheeriaipua tiameo ahpo iyoterichio:

Riosi yomatiamе te'ta tiameo, ki taamo tooweriamе
 enesoo tetejimarisiwao,

Sooroma muuwarika ijikimeriai teemea, ooruchi
 itipiriamechitia ki ti'tijoerie;

Oomora muuwari mochiriamechitia, ikiriamechitia.

Isaeri ti'tijoe ki nakiyame pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewari

³⁰ ¿Ihtana erakotariare teemea Isaeri cheeriao?
 Ehpe taawechiamio, seesenu ki isaeri ti'tijoeria, kiisi
 i'yaka mochikai ahpo kaawe Riosichi te'terewao,
 tewakame puuuu aachin teeka ahpo te'ta kaawe
 te'terepuaopua Riosichio. ¿Aachin nokaka tewariarepua
 te'ta kaawe te'terepuao Riosichio? ¿Ki Riosichi te'ta
 paparakapa, wa'a te'terepakamepua, ahpo tatakoria
 cheriwepuawichioopua? ³¹ Nape ehkoriaisi i'isaeri

ti'tijoeria, tísia Riosi oowewari mochitoamekaipua
 ahpo tatakoria cheriwepuawichioopua, ka'chitia
 kaawe te'tereme teerieramepua Riosichio. ³² ¿Aatia
 wa'a teerierarepua? Puuuu kihta Riosichi paparakapa,
 wa'a te'terieramepua, oowera nuurari chiia oowewarika
 nateteriamekapa. Pukaepa motochikamepua, Riosi
 yahcharia tehtechiopua. Puuu tehtea, Riosie
 Weratiamekai teererepua. ³³ Isaiaa eee cheeka
 iyoteriaipua Riosieo:

Neeea Siioni mochiwachio, Tehte yachamania wa'ao.

Pukachi tehtechio,

muuwaeme motochika ruhjimapua.

Nape pukachi paparakamea,

kiisi kitachi itipirio erakomapua
ahpo paparariao.

10

¹ Pukaepa Riosichi poponi pipini tiame Rooma mochikameo, i'ka aamo tuuyeka iyotiamenia, neea senepi taawechi no'o tetejima i'isaeriwichioo, tísia Riosichi itayame neea, Riosio ku'imichiopua pu'kao, ki pu'ka tehtechi motochimichiopua, apoe Eesusichio, ohso kaawe neea pukachio, tísia ahjachi paparajerania, Eesusie newipatepuawichiopua pu'kao, Riosie te'ta kokosapuameo.

² Nane'riamenia pu'kao, tísia Riosikamera yooreka mochitonariopua, nape pu'kachepa, ki Riosi te'ta nakiyachitia nookapua. ³ Ki machiyapa pehjio aatatana Riosi yahcharia, ahjachi pichikiachi ahpo tatakoria cheriwepuameopua, aapoe ahpo i'yamepua aachin teeka kaawe teerepuameopua Riosichio. Pukaepa ki paparamepua Riosie Weratiamechio, ahpo newipatepuawichio weratiameo.

⁴ Pu'ka Riosie Weratiameopua, ehkoriami Moise nuurari nokisiniameopua wa'asi werapatiamepua, Eesusio yooma tatakoriame nateteka mukuriapa taamowichioo, yooma pukachi paparameo, ahsieme cho'wetiamie itipimichiopua tatakoriao wa'asi.

⁵ Aata Riosi nuurari e'wekache kaawe teerenariameopua Riosichio, Moisea chiamepua pu'kao: “Aata Riosi nuurari e'wewache kaawe teerenariamea Riosichio, senepi taawechi ahsepari yooraka, yasitomeripua nuurari chiiiao.” ⁶ Nape papararichi simiyame kaawe teereniame Riosichio, nee Paoroa eee yorajera e'ramenia aamoo: “Ka'te eramitiamua aamo ikachio: ¿Aatanana mooenamepua tewekachio mukusao? —wa'a eraniamea, Eesusio mukukaio ki tewekachi moenario eraniamepua

—; ⁷ ka'te eramitiamua tiameo aamo iikachio: ¿Aatanana mukukatewechi tekitiaio machenatapua eenechio? — wa'a eraniamea Eesusi mukurioioopua, kiisiki oijenario eraniamepua. Nape Eesusia mukukai oijenasaapapua, te'ta pichiwa tewekachi mooenakamepua.” ⁸ Moisea simiteka nayewaka ahpo Iyoterichio, eee cheeriamepua tiameo: “Riosichi aamo kaawe teerepuaa, kiisi tehki tiiáitepua. Aamoe chuwaē wa'api itapuapua Riosichio, nape te'ta aamo iikachi machenamee Riosichi oowe e'ráe, aamo tatakoririao cheriwepuawichioo. Wa'a e'raka Riosichi itasaamua, kiisi tehkikai teereriopua Riosichi kaawe teereniameo, aamo chokichi wa'api kahtiamekai tiiamekopua.” Teemea wa'a tiame masitesiamepua, Moise cheeriachitia, aachin teeka Riosichi paparaniamē. ⁹ Aamoe chuwaē wa'api cheekame enesaamua, Eesusio apoe aamo Paamirako tuuyame enesaamua, te'ta aamowichio tatakoriria cheriwepuawichio mukuriopa pu'kao, pu'kao Riosie oijenatetiamekopua aamo weemera ahjari kiapuawichioo, newipameri muuuu Riosie kokosapuamechio. ¹⁰ Teemea taamo iikachio, Eesusi taamowichio iintoria erakoniae, taamo kaawe te'teriamē tetewame Riosia apochio; teemea tiameo, taamo chuwaē chaachapame teemea, Riosie taamo cheriwepua uunarewao, Eesusi taamowichio iintoria nateyaraeo, taamowichio mukuriaeo.

¹¹ Ehkoriāmi Iyoterichio, chaanipua tiame: “Aaataai Eesusi Riosie Weratiamechiche paparamēa, kiisi sewina erapameripua ahpo Riosichi paparario, kihtawichio kaawe enerio eraniameo.” ¹² Riosia ki seenu tetewamepua aataai, i'isaeri ti'tijoerioi, ki i'isaeri ti'tijoerioi; yooma pu'kao napati wa'achitia Riosiwarakapaopua, ki nu'uti cheriwewa e'rarie cheriwiamepua, yooma apochi e'enaka paparaka ahpo cheriwewa itayameopua. ¹³ Wa'achi chiiame ehkoriai Ooeriai ahpo iyoterioipua, eee cheeri-

oiopua: “Yoomahka taamo Noono tewekachi kahtiamечи paparakamea, newipatemeripua, apochi enapameopua, ahpo tatakoriria cheriwepuawichio itakao.” ¹⁴ Nape ¿aatana paparatapua pukachio, ki nane'riame enesaapua aatanakoopua pu'kao? ¿Aachin teeka nane'retapua, ki aataae tuuyetiame enesaapua aatanakoo? ¿Aatana tuuyetapua pu'kao aatanakoo, kiteresoopua tuuyemerio? ¹⁵ ¿Aachin teeka simitapu aaata tuuyemeria, kiteresoopua aaata ahpo itapitie ku'ika uhjuramerio? Puuu ehkoriaami Isaiaa ahpo Iyoterichio, i'ka nayewatupuamechi simiyame, nayewaka cheeriamepua, eee cheeriaopua: “Tísia peenia tiame iintokame aataa, Riosi kaaweruma tuuyewari u'pakaopua.”

¹⁶ Nape i'ka Riosi ka'karuma tuuyewario, ki yoomahka pichikerepua. Isaiaai, Ehkoriaami Iyoterichio, wa'achi cheeriaipua cheekao: “Paamira, nape amochi simiyame nayewatuwao, ¿aatanana taamo pichikiamepua?” ¹⁷ Wa'a teeso te'ta paparaniamea, Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame pichikeka keepukapa, ikiniamepua.

¹⁸ Nape isaeri ti'tjoeria, ¿ki inamukamekosapua pehjo pu'kao? Eje'e, puuuapa pu'kao, inamukame puuuapa wa'asi, ahpo wa'api Ehkoriaami Iyoterichioi, eechi chiopua:

Riosi na'nayewatuame Riosi chiia tuuyesika mochitoriaa,
ahkasi yomachi weechi nane'retiamepua,
ahkaoipua sihkochiamioipua.

¹⁹ Nape chaanine eenechi: ¿Ki pahteka inamukamekosajuarepua pu'kao, puuu i'isaeri ti'tjoeria? Riosio Ehkoriaami Iyoterichio Moise iyotaperichio cheerioipua:

Aamo isaeri ti'tjoerio, wa'ina erakotemania,
no'o ka'karuma naawesario seesenu ti'tjoeri
i'yetoretioipa,

aamoo ipaka tetewiria.
 Aamoo nekumechetemania pukachio,
 pu'ka aamo ki ijinatame teewarioiopua,
 no'o ka'karuma tuuyewario,
 kaawe e'raka uukamekopua apochio,
 aamoo ki nakika uukamekopa.

²⁰ Riosia Isaiachio iyotetekao, wa'achi cheerepua, eee
 cheekao:

Ki no'o i'yamekameraa,
 no'o tewakamepua;
 ki no'o tetewai iinatukekameo,
 no'o tetewitekamenia.

²¹ I'isaeri ti'tijoeri nayewaniachio, Riosia cheekamepua
 Isaia iyoterichio:

Neeea senepi taawechi oowekamenia,
 ahpo wa'inameoipua noochi e'enapua,
 ki no'o e'weka mochtitopuameo.

11

Isaeri ti'tijoe te'ta uutiamera

¹ Waikao iinatukenania: ¿Aatia wa'a iintoriare
 Riosia i'isaerio? ¿Ihpapakamejoare naaju Riosia
 i'isaeri ti'tijoerio? ¿Ki ahpowichio tekipanamichio
 uukamekosapua naaju? Ka'chitia wa'a tiame puuua.
 Ohsotia puuua, ki ehpesi o'inia uukamekopua pu'kao
 ahpowichio tekipanamichioo. Neeei isaeri tijoekapao,
 ipatiame enemii neeeai waikao, ki ahpowichio
 tekipanamichioopua tiameo. Nape neeea Riosiwichio
 tekipanamenia, isaeri tjoenia tiameo, Aurani tetejimari
 neeea, Chaamini ti'tijoeturi neeea. ² Wa'a tiame tetewapa
 neeea taamo i'isaerio, ki ihpapatiamae maaena neeea,
 Riosio i'isaerio, ki ehpesi o'inia ahpo tekipanemichioopua
 uuriamekopua. ¿Ki nane'riame eemea, Eeriaai wa'a

chaanerio Riosi ahjama nayewaio, i'isaeri wenejikao? Puuua chaaneriaipua Riosio: ³ “No'o Noono Paamiraa, yoomá ko'iretupa aamo na'nayewaturao, puuu aamo oorona oowewari kokoseretiachioi, yooma ru'minaretupua wa'asi, tepawetetiamea. Neeche itipiamepa ahjamea, neeeai wa'asio, merinareniamepua tiame.” ⁴ Nape Riosia, Eeria wa'a chiiopao, ¿ihtana nehjiarepua? Riosia chaanerepua pu'kao: “Iiweta iinuenia oowisani miiri i'isaeri ti'tijoeri ooweruri tiame, ki chopokorieka ajapameopua pehjio, Waaari riositawaopua. Pu'kaonia noochikamera paparaka mochtopao, no'owichio poanatakamenia, noochi simiyame tehki yoramichiopua.” ⁵ Riosia wa'achitia teetoamepua ehpe taawechemioi, ki weeka ahpowichio poanatakaoi, ehkoriaami ko'itiochitia seesenuo, ahpo kaawe e'rachi nehpuwaka newiteriachitiao. ⁶ Wa'a tiiachi ahpo kaawe e'rachi enesoopua Riosio, ti'tjoeria kihta yoorakamepua ahpo newipapuawichioo. Itapiti yoorakame enesoopua ahpo newipatewawichioo, Riosia ki ahpo kaawe e'rachi iintokame enemiipua. Wa'a teerekame enesoo, ahpo kaawe e'rachi iintotiamea, ki ahpo kaawe e'rachi iintotiame enemiipua.

⁷ ¿Aachin tiamepu i'isaerichi simiyamea naaju? Isaeri ti'tjoeria, ki tewakamepua ahpo i'yao, Riosichi kaawe te'terewao, nape Riosie uutiamea, Riosichi paparakapa tewakamepua pu'ka ahpo kaawe mochiwaopua Riosichio. Wahjachi ki Riosichi paparakamea, wa'apitia toiretupua, ahpo ki ka'karuma nokiwachi. ⁸ Puuu wahjachi toitiamea, Ehkoriaami Iyoteri chiiachitia te'teriamepua, eee cheeka chanitiamea:

Riosia ahpo kokochiwachi toarepua pu'kao,
     wa'atia ahpo pusieo ki tetewimichiopua,
     ahpo nahkaeoi ki inamumichiopua.

Ahkasi ehpe taawechiamioi wa'a te'teriamie puuuu.

⁹ Ehkoriaimi Raawiai, wa'achitia cheeriaipua tiameo, ki nakika mochikameopua Riosio, eee chanitiame eee cheekao:

Puuu ki ka'karuma nokaka mochinariamea,
oowera mochika pahkotaka pu'serenariamepua.

Ahpo nokayae wa'api ruhjisaa,
kaawe enemiipua.

Pu'ka ahpo ki ka'karuma nokayae,
motochitesaa kaawe enemiipua,
pu'kao kokosatiaa kaawe enemiipua.

¹⁰ Puuuu puichi tukapasipasoopua,
kaawe enemiipua,
ki ma'chiremichioopua pu'kao.

Puuu koomorasitepatetiaa,
kaawe enemiipua.

Ki i'isaeri ti'tjoeri newipateniame

¹¹ Waikaonia noochio, e'raninia: “¿Ki oosa werisimeri ohjoarepua ahpo motochiria te'terewachioopua? ¿Ki oosa Riosi nookemeri ohjoarepua wa'asio? ¿Kííkosa ahpowichio nokimichio uukame Riosia pu'kao?” Eje'e. Pu'kawichio uukamepua. Nape ehpeo pehji Riosia, ahpo pukeri o'inia uuriao ahpowichio tekipanamichioo, ki kaawe te'tiopa apochi pu'kao, ki isaeri ti'tjoerichi ihsiamepua ku'ikao, ahpo tehkiwachioopua. Wa'a iin-totioopua Riosio i'isaeri ti'tjoeria, seenekachi Riosichi e'enanaretareoipua eenechi. ¹² Riosia i'isaeri ti'tjoerio kihta yooraka mochitorioopua ahpo tehkiwachio, ki i'isaeri ti'tjoeri ajawarepua ahpo tehkiwachio, aapoekamera nakiriopa Riosi kaaweruma tuuyewari. Wa'a iika tísia muuwere Riosichi paparakame ki isaeri ti'tjoeri. Nape i'isaeria eenechi Riosichi e'enasoopua Riosichi paparaka ka'karuma enepakaopua, kaawe tekipanania enesoo

pu'kawichioo, ¿kehkisa epeche muuwepatarepua Riosichi paparama, tísia muuweeka Riosichi tekipanatoopua, pirena nokisika ki isaeri ti'tijoeri ahjamao?

¹³ I'ka aamo chaanenania ki i'isaeri ti'tjoerio, neea aamoo, uhjuratiamekapa amochi nayewatumichio Riosi tuuyewario, i'ka no'o tehkiwa amochiopua, tísia nateyame tetewaninia. ¹⁴ I'ka no'o inisia amochio, Riosie Weratiamechi naewatukao, no'o tetejima i'isaerio eenechi Riosiche e'enanarewa erapatesoo, tísia kaawe enemiiopua, amochitia Riosie newipatetiame enemichiopua. ¹⁵ I'isaeri ti'tjoerio ki nakika tetewariopa te'ta kaaweruma tuuyewariopua Eesusichi simiyame Riosi Taanarachio, seesenu ki isaeri ti'tjoe ooweru tiame ajaware Riosia, kaaweruma ahpo tehkiwachi nokisimichioo. Nape pu'ka i'isaeri ti'tjoerio ki nakiriai ahpo tehkichio, eenechi Riosi tehkichi ajawatiamene soopua Riosieo, ¿ki te'ta kaawe erakoame enetare i'isaeria, eenechi oijenatetiameka te'teriapa i'isaeria? ¹⁶ Riosio pukeri o'inia Aurani ahpo tehkiwachi ihsimia i'ka weechi kaaweruma machenakame enesooopua, yomatiamene ahpo inataria neipami iintomeriai, ahpo inataria kuuwepakaoi, kaaweruma machenameripua eneriamepua tiameo. Puuu Riosi inataria i'ka weechi ahpo iintomiaa, paatusika tiamepua. Paatusia pahcha takaritatiamene, ta'yame machenakame enesoo, yomatiamene kaaweruma paatusia. Puuu Riosi inataria i'ka weechi ahpo iintomiaa, kuuuka tiamepua tiame. Itapiti kuuuai naawara ahjame enesaapua, yomatiamene ahjamepua, atowara, saawara tiame.

¹⁷ Riosia i'isaeri ti'tjoerio, ooriwo kuuuka tiame tetewanipua pu'kao, i'isaeri ahpowichio tekipanameo Riosia, pu'ka ooriwo kuuu atowarachitia tetewamepua. Ookapi i'ka atowa i'isaeri ti'tjoerio Riosia, ki apochi

paparamekopaopua, tehpunarepua pu'ka atowao. Wa'a ikisaopua Riosia, seesenu kuuu atowara atowatere puuuu ahpo ooriwo kuuu, ahpo ooriwo naawae ahjaka mochtomichiopua; wa'a te'tereka mochtome ahpo ooriwochio, ahpokamerawichio, yooraka mochtomichiopua. Puuu seesenu atowaa, eeme puuuu, ki isaeri ti'tijoeri Eesusichi paparakame. ¹⁸ Nape eemea pu'ka Riosi ooriwochi atowatetiamekapao, ki epeche erakometepua i'isaerichio, Riosi ooriwo te'ta atowarawachio. Wa'a e'rame enesaa eemea, pu'ka kuuu naawarao eemekamera ahjatio erakomiipua, nape ki eemekamerapua, Riosi ooriwo ahjatiameráa.

¹⁹ Ehpeo eemea chaachapaniarepua: “¿Ki epeche tiame ohjoare teemea naaju, pu'ka i'isaeri u'yesaopua taamokamera atowatetiameopua?” ²⁰ Ka'i puuuu. I'isaeri ti'tijoeria tehpunatiamepua atowachitiao, ki Riosichi paparakapa; eemekamera atowachitia ajawatetiamea, Riosichi paparakapakamera eemea, ki epeche ka'karumakapa. Wa'a te'tiapa eemea, kihta weruma epeche erakometepua i'isaserichio, Riosie aamo kaawe yoraretiao. Ohso kaawe eemea, Riosichikamera aamo pewatiame te'terio erakopuapua. ²¹ Riosia i'isaerio ki nakiyapa ahpowichio tekipanamichioo, pu'kao tehpunakame enesoopua, ki apochi paparakopaopua, ¿ki wa'achi iintotarepua amochioi, ahpo oowarachi ihchiamekoipua, aamo toisoopua apochi papara? ²² Riosia kaawerumapua kaawerumao, nape aata apochi se'wika paparakameopua, ki teesa kokosamepua, ki ahpo tehkiwachi tekipanamichio. Riosia aamowichioo, tísia tesiwekamepua; ahpo tehkiwachi mochtomichiopua itapiti ahpowichio nokisikao. Wa'a tiachipao eemea, iyorika mochtopuapua pu'kao, ki tehpunapuame eemea Riosi atowarachitiao. ²³ Nape i'isaeri atowara tehpunatiameopua, ka'karuma enepasoopua Riosichio,

Riosia iinuemepua utewari apochio, eenechi wa'api kuuuchi ahpo atowatemalaopua, i'isaeri ahpowichio nokisimichioopua eenechi. ²⁴ Riosia aamo ki i'isaeri ti'tijoeri atowarao, seenu kuuu atowara tehpunatiame, ahpo ooriwo kuuuchi atowaterioo, ¿epeche ki tehkina eramerinapua, ahpo wa'api ooriwo kuuu atowara tehpunarioo, pu'ka wa'apichi ooriwo kuuuchi atowatekao?

Wa'asi kajuyachi newipateniame i'isaeri ti'tijoeri

²⁵ Eeme ki i'isaeri ti'tjoeria, ki aamoeche itipimeri te'ta atowarachitiao. I'ka aamo nane'reka mochitojeraninia, ki aamo te'ta oijerawa erakomichioopua, i'ka Riosiche apoeche nane'riaopua: Puuu isaeri ti'tijoeri ehpe taawechiame ki nakikame Riosi tuuyewari ahpo Taana Eesusichi simiyameo, ki yooma taawechi wa'a teeremiite puuu, i'isaeri ti'tjoeria. Puuu i'isaeri wa'a te'teremeripua ahkasi yooma ahseparichisi Riosichi paparameripua, ki isaeri ti'tjioeopua. ²⁶ Riosi nane'ria kehki ahsepasoopua ki i'isaeri Eesusichi paparakameeo, yomatiamete'ta i'isaeri Riosi kuuurachi atowatepuamepua tiame, yooma pirena Riosie te'ta newipatetiame itipimeripua wa'asi, Riosie newipatetiame pirenatupakaopua. Pu'ka nayewaka cheere Riosia, Ehkoriaami Iyoterichio, eee cheekao:

Apoe Newipatemia, Siioni tewaniachi o'inia enam-eripua,

Riosi kahtiachi o'inia, yooma Aakowo i'isaeri ti'tijoeri ki ka'karuma te'tiao,

yooma puhjenekemapua pu'kao.

²⁷ Wa'a tiiachio yooma te'ta i'isaeri ti'tijoeri ahjama no'o katewerio,

ki i'isaeri ti'tijoeri na'pepaka ahjamaopua,

ahsieme kuuwepakame enamania pu'ka ahjama no'o
 kateweri yahchariao,
 pu'ka tatakoriario te'ta ahsieme
 cho'wekamekapaonia wa'asio.

²⁸ Nape iiweta i'isaeri ti'tijoeri ki Eesusi Riosi Taanarachi paparaka mochitoiopua pehjo, Riosia ahpo tuuyewari newipatiameo, seepurawachitia tetewamepua. Wa'a te'teriuopua pu'kao Riosia, aamokamera ajawarepua pu'ka ahpo newipatiame tuuyewari tehkiwa nokisimichiuopua. Aamokamera wa'a yoorakamepua, tisia ahpo Taana Eesusichi paparariopao, eemepechi simitemichiuopua pu'ka ahpo Taana Eesusichi simiyame nayewatukao. Nape Riosia ahpo tehki ki'yaria u'yekameaiopua, ki toaka tetewamekaitepua pu'kao, ki natakepamekapao, i'isaeri noonoriwa ahjama ahpo kateweri yahchariaopua. Pukaepa Riosia wa'a tiamepua pukachio, nakiyamekapapua pu'kao. ²⁹ Riosia kiisi wa'atia itipiamepua ki iintokao, ahpo iintomo tuuriao, yooma aataoi ahpo ijinuwa paajutiaopua. ³⁰ Eeme ki i'isaeri ti'tijoeria, aamo ehkoriaami noonoria pukerio, ki Riosie uutiamie eneriaipua ahpo tehkiwa nokimichioopua, ki Riosichi paparaka mochitoriamekapapua pehjo; nape ehpe Eesusi taawechiamio, i'isaeri ti'tijoerio ki Riosi e'weka mochitonareriopao, eeme ki i'isaeri ti'tijoeri ajawatiamepua, ahpo Taana Eesusichi simiyame nayewatumichiuopua. ³¹ Wa'achitia puuu i'isaeria ehpe taawechiamioi, ki pichikiamepua Riosi chiiao, Riosi weeraria Taanachi simiyameoi. Nape Riosia i'isaerio, aamochitia ahpo Taana Eesusichi e'enaka paparakameo, ahpo tehkiwachi enepatemapua eenechio, pu'ka yooraka nokisimichiuopua. ³² Riosia yoomatiame ti'tijoe ooweru tiame wehjoarichi mochikameo, napati wa'achitia tatakoriame tetewamepua, pukaepa Riosia,

ahpo Taana Eesusichi paparaka e'enasoopua, ahpo tatakoria cheriwepuwichio itakao, napatika wa'achitia cheriwemeripua pu'kao.

³³ ;Teesana tahpitika tiamepu Riosi inatariraa! ;Ki nu'uti peeneka inatamepua, ki nu'utipua tiameo, pahteniamechiopua! Riosi iintonariaa aaataai ki nane'reporitepua, ihtaoi peeneka inataopua. ³⁴ ;Aatana ahsepaka inatata Apoe Paamiraopua, inatao? ;Aatana tuuyeme tiarepua Riosi inatao? ³⁵ ;Aatana itapiti rewetare Riosio, Riosio ahpo wikirieko tuupuaichiopua? ³⁶ Aaataaiopua. Yooma ihta itapiti iintuameo, apoekamerache iinuwarakopapua. Wa'a teeso, apoe iinuwaraa, apoewichiopua. Teemea, kihta iinuekaitepua, itapiti kiapuaiopua Riosio, yooma itapitio Riosi iinuwarao, apoe enepateriamekopua. Yooma Riosi enepateriaa, apoe ahjaemichiopua. Pukaepa neea Riosiwichioo, te'ta weruma nayewajeraninia, ahkasi ki wahjiam taawechisi. Wa'a teeresaa kaawe enemapua.

12

Riosiwichioche yasitoniam

¹ Pukaepa eeme no'o Riosichi tetejima, Riosichi aamo oowewachitia te'terejaninia, Riosichio aamoo, kaawe eraniamechitia. Puuu wa'a teeka mochtioniamea, Riosi ki nu'uti iyoriniamekaitepua. ² Ka'te i'ka weechi mochikamechitia inatamitia eemea, ohso kaawe kaawerumara inataka mochtipuapua, Riosikamera kaaweche wichiya. Wa'a teeka mochtosaa eemea, Riosi e'rachitia mochtomapua. Wa'a teeka mochtosaa tiameo, te'ta kaaweruma enemeri aamo mochtowaa.

³ Riosio ahpo no'o tesiweka weerariopao, aamo kaawe e'raka chaaninia, ki aaata epeche erakoka mochtomichioopua. Napati aamo tetewika mochtipuapua,

i'ka Riosi tehkiwa nokisikaopua, yooma eeme pipiripi ahkao. ⁴ Yooma eemea, piiripi weerewachitia te'tiamepua Riosichio, i'ka Riosi weerewachio muuwaeme teemea. Yooma pipiripi teemea Riosieo, itapiti ye'kari pepenewa kiatiamepua, taamo ihta ye'kari kiatiamepua pepenewa, pukae taamo nokisimichioopua, ihtaioi Riosichi tehkiwao. ⁵ Muuwaemekai teemea, Riosie Weratiame weerewachio, piiripi wa'api weerewakaite teemea. Piiripi weerewakapa teemea, yooma apochi ihcheka mochitoamekate teemea, teemea wa'atia, napati wa'achitia ahpo ku'wipuawichioopua.

⁶ Wa'a teeso, yoomahka Riosie kiatiamekapaopua, yooma ihta ye'kari taamo nokisimichioo, pu'kakamera yooraka mochitotariapua naaju. Riosi tuuyewarichi simiyame ye'kame enesaamua, peeneka nayewapuamua Riosichi aamo paparae oowe e'raka, ahkaoi aamo masitiachio. ⁷ Wahjachi ku'iwa ye'kame enesaamua, kaawe e'raka ku'ipuapua pu'kao; masiteniame ye'kame enesaamua, peeneka masitepuapua; ⁸ oowe erapatewa ye'kame enesaamua, oowe erapatewa tekipanapuapua. Ihkokeka pu'seriame enesaamua, kaawe e'raka ihkokepuapua. Tesiwe e'reniame ye'kame enesaamua, kaawe e'raka tesiwa e'raka ku'ipuapua.

Riosie Weratiamechi, te'teriamiachitia mochitoniamie

⁹ Pichiwaka aamo nakimitia ahpo. Na'arario, nekuchemitiapua, kaawerumache chapitoka mochitopuapua. ¹⁰ Yooma aamo te'ta nakika mochitopuapua, Riosichi poponichitia, pipinichitia tiamé. Te'ta yoorewie teteipua-pua ahpo, epeche kaaweruma e'raka ahpo piirechio, napati ahpo wa'achitia.

¹¹ Ihta aamo yoorachioi utewaeme tiame teetopuapua. Amochioi tiameo, amochi kahtiamie tetewitepuapua Riosi

Riosiwari. Riosiche ihsiweka mochtitopuapua, ki aata wa'asi.

¹² Peenia erakoka mochtitopuapua, piie taawechi ahkao, te'ta Paamira ahjama mochimiapa. Aiwaka mochikaio, ka'te yaapi erakomitiapua. Riosichi aamo paparaoi, senepi yooraka mochtitopuapua pu'kao, ahjachi itaka.

¹³ Aata Riosie piipatetiameo, tesiwa tiame enesoopua itapiti nakiwachio, ku'ipuapua pu'kao. Aamo ta'pechi asiyameoi, kaawe e'raka asipupuapua.

¹⁴ Aamo ki kaawe yoorameo, ka'chi chaanepuapua, kaawe yorapuapua ohso kaawe.

¹⁵ Aata te'ta peenia erasoo, ahjama peenia erakopuapua; aata yuuwesisoo, yuuwesipuapua tiame amochioi.

¹⁶ Eemea amochio, kaawe aamo ahpo erakoka uumitiapua. Ka'te weruma aamo uumitiapua aaatachioi, tesiwa te'tiameo kaawe uuka nayewepuapua, kihta epeche e'raka.

¹⁷ Na'aretiai muuua, ka'te wa'achitia na'are muuui. Itapiti yoorai, kaawe aamo neesetoka ihsiapuapua, aamoo, kaawe ihsiame teteipuawichio. ¹⁸ Aamo wahjachi kaawe teerewao, kihta a'chi tiame ihrika yasitopuapua, aaataoi. ¹⁹ Ka'te aamo ki kaawe iintotiameo, wa'achi yooraka natetetemua, ohso kaawe Riosikamera toopuapua pu'kao, apoe Te'pa Kahtiame taamo Noonoo ihsimichio. ²⁰ Pirenachi Iyoterichio chaanipua: "Aata aamo seepurawaoi chorowasoo, ko'kotepuapua; aaataoi paramusoopua, nerojitepuapua. Wa'a aamo iintosoopua, suuwe erapatemamua pu'kao, ki nu'uti taretetemamua pukachio." ²¹ Ka'te aamo tooa

na'arari aamo yuumpamichioo, ohso kaawe muuukamera newitopuapua na'arario, aamo kaawerumachee ihsia.

13

¹ Ihta ya'yawichituniameo, ihta pa'pamiratuniameopua tiameo, yooreka mochitoniamepua pu'kao, pu'ka yawichituniameo paamiratuniaopua tiameo, Riosie wa'a teewetiamekopua pu'kao. Yooma ya'yawichi ajawatiameo, pa'pamiratuameopua tiameo, Riosie reesisetiame puuuu, e'wewari teereniameopua tiameo. ² Pukaepa pu'ka e'wawari ki yoorekamea, Riosikamera ki e'wekai noonoikamepua, wa'a tiame e'wewa yahcharia Riosia, pu'ka pa'pamiratuame e'wepuawichio e'raria puuuu. Wa'a tiachiopua yooma aata ki yoorekamea pu'ka pa'pamira e'wewario, pu'ka wa'api e'wewari kokosarira saaameripua. ³ Aata kihta ki kaaweruma nokaka mochikamea, kihta seewemetepua i'ka nuurari neesetoameopua, aataoipua, pa'pamiratuameo, ya'yawichituameoipua. Nape ki kaawe nokaka mochikamea, seewemete puuuu i'ka e'wewa iinuemeo, pu'kaoi iinuemekopapua pu'ka nuurarie kokosamio. Pukaepa aata ki majaka yasitonariamea i'ka pa'pamiratuame e'wewario, e'wekache yasitometepua i'ka e'wewari iinueme pa'pamiratuameo, kihta ki kaaweruma ihsikaopua. Wa'a teeka yasitosaamua, kaawerumachitia tetewipuumemua, ya'yawichieopua. ⁴ Aata yoorewi yachatiamea, aamo ta'iria yasimichio yachatiame puuuu, Riosi nakiyachitia yooreka. Aata ki yooreka mochitoameapua pu'ka yoorewa neesetoameo, seeweka tetewimetepua pu'kao, pu'ka aata yachatiameopua yoorepuawichioo, ki oowera kusiwaeka yachatiamekopua pu'kao. Ihji aata

yoorepuawichio yachatiamea, Riosi seekaerachitia ihsiamekopua, ki kaaweruma iintokameo, wepimichio yachatiamepua. ⁵ Pukaepa teemea pu'ka e'wewari neesetoao, yooreka mochtometepua, nape ki taamo kokosapuameche seewekao, taamoe wa'apioi nane'riapa Rioso, pu'ka e'wewari e'weka mochtiojeriopa. ⁶ Pukaepa teemea tiameo, yawichi koparoari nateteka mochtioamepua, pukae natetepuaichiopua yoorewa inatiameo.

⁷ Yooma ihtawichio yawichi koparoawaa, natetepuamepua, te'ta ya'yawichiwichio, ki te'ta yawichiwichooi, nu'nunti teesa ya'yawichiopua tiame. Wa'achitia weruma yooreka tetewipuamepua tiameo, yooma pipiripi pu'kao. ⁸ Ka'te ihta aata wikirieka yasitomitiamua, naaticheape, aata aamo nakirewache. Wa'a teereka yasitoame enesaamua, yooma Riosi nuurari yorajera ihsiamе enemerimua. ⁹ Riosi nuurari nokipuamea, eee chiamepua: “Ka'te suwepori nokimitiapua, ka'te merimitiapua, ka'te ichikomitia, ka'te ikotu.” Iintusoo pehji ihta yoorepuameo, ihji no'o aamo chaanemiaa, yooma ahsepari iyoriwa iintoniamepua: “Aamo piirechio, aamochitia nakimitiapua.” ¹⁰ Aata ahpo piirechi kaaweruma nakika yasitoamea, kihta na'ara ihsiamepua aataoi. Wa'a teeka yasitoniamеa, kaawe yooreka yasitoamepua Riosi nuurario.

¹¹ Yooma i'ka no'o cheeriaeo, taamo newipuapuachiche inatapuapua, ehpe taawechiamiopua wa'asio, pu'ka taamo newipatepuao, epeche waapi teetoamekopua pu'kao, ki pukeri taamo paparariachitiaopua, Riosie Weratiamechio. ¹² I'ka weeechi tukaparia, u'matona puuuapa, weemera taajenari asinapua. Pukaepa te'ta toaka mochtomete teemea, ki kaawe nokiwao, yooma pu'ka tukapachi ki kaaweruma nokisiniameo. Ohso kaawe

ka'karumachikamera mochtioniachi kaawe enemiipua, Riosi uutaparichi, taamo Riosi neesetorae wakiraetoka. ¹³ I'ka Riosi taajenarichio eemea, ka'karumache yooraka mochtipuapua, kihta na'arari, kihta nawajika, kihta pahkotawa nawajika, kihta suwepori nokaka, kihta nekumewa erakoka aaatachioi, kihta ikotuwa aaata iinueka. ¹⁴ Ohso kaawe eemea, Riosie Weratiame e'rache wakiraeka teetopuapua, ki aamo newitopuawichiopua na'arari ta'irewaeo.

14

Ka'te ki kaawe chaanemitia aamo Riosichi poponiwao, pipiniwao tiameo

¹ Aaata weemera Eesusichi paparakameo pehjiio, aamo ta'pechi asisoo, kaawe e'raka uuka tetewipuapua pu'kao. Ka'karuma Riosichi pu'serewa nayewepuapua pu'ka ahjamao, kihta nayewepuapua itapiti iyoriwachi simiyameo, Riosichi kaawe te'terepuawichio nokiwamechitia, itapiti kooame aaata Riosichi paparameo, ki ko'iniamechitia.

² Iintuame teemea Riosichi paparamea, sa'pa koayame ki sa'pa koayame tiame. Iintuamepua tiameo, yooma ihta kooame pu'serime koaka. ³ Yooma ihta kooame koayamea, kihta chaanemetepua ki sa'pa koayameo. Ki yooma ihta kooame koayameai, kihta chaanemetepua pu'ka yooma kooame koayameoi, Riosio pu'kao, wa'a te'tereoi pu'kao, napati uukamekopua. ⁴ Teeme Riosichi paparamea, kihta na'ara chaanemetepua aaata tamochitia Riosichi paparameo. Taamo Noono tewekachi te'ta Paamirakamera chanimetepua aaatao, kaawe ihsiameneesoo, ki kaawe ihsiameneesooi.

⁵ Iintuame aaata Riosichi paparamea erakoame, iintuamekopua taawe, Riosiwichio iyoripuachi yachatiamene. Iintuamepua tiame, ki yahchame piiripioipua taawe Riosiwichio iyoripuachio, ihta taaweoi napati tetewamepua

wa'achi tiamekopua. Yooma pipiripi Riosichi pa-paramea, iinuemepua ahpo iintome tiiao, ihta taawechi Riosi iyoripuachi ahpo yachamiao. ⁶ Aaata piie taawe poanatakamea, Riosichi iyorinariapa wa'a iintokamepua; aaata ki ihta taawe poanatakameai, Riosichi iyoriwa ihsiam puuui. Wa'achitia aaata yooma kooame koayameai, Riosi cheriwema ki'yaka koayame enesaapua, Riosi iyoriwa ihsiam puuui. Piire Aaata ki sa'pa koayamea, Riosi iyoriwa wa'a tiame enesaa, kaawe tiamepua puuui, Riosichio, senepi ko'komiaoi, Riosi cheriwema ki'yamekapapua.

⁷ Wa'a tiachipao yooma teeme Riosichi paparamea, ki aaata a'chi chaaneka mochtometepua, ohso kaawe kaawe e'reka taamo ku'imete teemea, aaatawichio tiame inataka, ki taamochewichio. Wa'a te'teremeri teemea, i'wa weechi ahjaka mochikaio, wahjipakaiopua, te'pa taamo Noonoo tewekachi kahtiam, te'ta ijinuwarakapa. ⁸ Pukaepa teemea, iiweta ahjaka mochikaapua pehjio, yooma taamo ihsiwaa, taamo Paamira Eesusiwichio enemeripua. Teemea wahjipakaio, Riosi ahjama mochimeripua. Wa'a tiachiopua, yooma teeme Riosichi te'teriamo, mukukaio, ahjaka mochitoaiopua pehjio, taamo Paamirakamera ijinuwara teemea. ⁹ Apoe Eesusi Riosie Weratiame mukukai eenechi oijenakamekapapua, taamo tewekachi te'ta Paamirawa enepakamepua, yooma ahjaka mochitoameopua pukachi paparaka, yooma wahjipakameopua tiameo, pukachi Paamira paparakameo.

¹⁰ Wa'a teeresoo taamo Paamirao, ¿achini iikai te'yamemua aamo poponio aamo pipinioiopua tiameo? ¿Ki nane'riamekosa eemea, taamo nekakoka mochtosoo Apoe taamo Paamirakamerakopua taamo terimeriopua, kajuyachi taawechio Riosi katewiachio, Eesusichi taamo ki

kaawe noonowiria taamo iinatukenioiopua? ¹¹ Ehkoriaami Iyoterichio, Apoe taamo Paamiraa eee chiiamepua:

No'o te'ta ahjachitia pichiwaro chiiamenia,
 yomatiamie ti'tijoea ooweru tiamea,
 no'o chopokorieka ajapamerikopua,
 yooma noochi tuukaopua, ahpoo kiisi kaawe
 nokariao.

Wa'a noonoikaopua ki nu'uti iyoriwa noonoimapua Riosichio,
 te'ta nane'rekapa aatanakoopua no'oo.

¹² Waika taawechio teemea, yooma taamo ki ka'karuma nokaka mochitoriao, yooma tuumeripua pu'kao, taamo Paamira Riosio.

Ka'te ki ka'karumachi motochite aamo Riosichi poponio aamo Riosichi pipinioi

¹³ Wa'a tiachipao, kihta chaachapamete teemea wa'asi taamo piirechio, ihta ki kaawe ihsio tuukaopua. Ohso kaawe aamokamera kaawe aamo neesetopuapua, ki aata aamo Riosichi pooniwao piiniwaoi aamo sewina erapatemichiopua ki Riosichio. Ka'te sewina erapateme tiame iintomitiamua, wa'achi iintonaremakoipua, wa'a ihsiamie aamo tetewapaopua. ¹⁴ Nane'riamenia noochio, ihta kooameoi ka'chi tiamekopua Riosiwichioo, puuu kooame Riosiwichio iyoriniamea, apoe wa'a erakoapa nokayamepua. Nape puuu Riosi iyorika, ki ko'kopuame e'rameopua ihta kooameo, apoeche ki ko'kome wa'a e'ramepua. ¹⁵ Aata poponiwa ki sa'pa ki koayame ahjama yasipasaa ko'komia, ka'chi eramichiopua pu'kao, muuuai ki ko'kometepua sa'pao. Ko'kosaamua sa'pao waikao, ki Riosi nakiwari iinuemapua. Ohso kaawe kihta yorapuapua wa'a tiameo, aata Riosie Weratiamechi paparario sa'rume tiameo, pu'ka wa'a tiame Riosichi

poni piinioi newipatepuawichio, mukukame Riosie Wer-
atiamea. ¹⁶ Pukaepa kaawe aamo neesetomitiapua, ki
aaata aamo Riosichi poponi pipinioi, ki kaawe aamo ih-
sio erakomichiopua, aamoopua seenekachio, kaawe ihsio
e'roio. ¹⁷ Taamo Riosi ye'karichi mochipuamea, ki kooame
iyoriwae puuua, ihtaoi ijiwaai. Teemea Riosi ye'karichi
taamo mochimiaawichio, Riosi Riosiwarie te'ta piipari
te'tereniamepua, taamo iikachio Riosie ta'iria yasitowa
tiame, pukaepa tísia kaawe erakoame teemea. ¹⁸ Wa'a
teeka ohjoresaa Eesusichio, kaawe tetewipuame teemea
Riosieo, ti'tijoeopua tiame.

¹⁹ Wa'a teeresoo pirena nokisitariapua naaju,
te'ta ta'iria mochtowa i'yasikache, epeche Eesusichi
oowe erapasikaopua. ²⁰ Ki na'atamete teemea taamo
kaawe uuka Riosichi pirenaturiao, oowera kooamechi
simiyame, nekakome chaachapakao. Yooma kooamea
kaawerumapua, naatiche ki kaawerumapua, aaata
koaya kooame, pu'ka tetewachi koi'wame. Wa'a aamo
ihsisoo, na'atamerikoimua aamo Riosichi pooniwa
Riosichi teerewaopua, aamo pipiniwaoipua Riosichi
kaawe teerewaopua tiame. ²¹ Ohso kaawe kihta koi'wa
kaawepua, Eesusichi paparaniameo, sa'runame tiameo,
ihtoiopua itapiti ijiwaoi, itapiti ihsiwaoi, Riosichi kaawe
teerewa einatameopua. ²² Aamo kaawe ihsio e'raopua
Riosichio, aamo Riosimache nane'reka yasitometepua
pu'kao. Kaawe teetoka ohjoemea, ahpo inatariao
kaawe yasito tuuyoo, ta'iria yasitomeripua. ²³ Nape
ki kaawe ahpo ihsio e'raka koayamea, Riosi Riosiwari
wa'a eratiamepua pu'kao, wa'a e'raka koayamea, ahpo
e'rae tatakoriamepua. Yooma aaata ki e'wiamea, Riosi
Riosiwarie ahpo inatarichi tuuyeniao, tatakoriniamepua.

15

Aamo piirechikamera kaawe eratemitiamua, ki aamo wa'apikamera

¹ Teemea, pewatiame mochikameapa Riosichi parakao, ki ikanati taamochitia tiame, enepatejeramete teemea, pu'ka weemera Eesusichi paparakameopua. Teesa tiame masitepuapua pu'kao muuenati, ki ikanati tamochi tiame enepatenareka. ² Yooma teemea taamo wahjachikamerao, aachin teeka ku'imichio ahpo kaawe teerewa Riosichio, i'yameri teemea. ³ Riosie Weratiameai, ki ahpo ta'iria wichiya i'yakamepua, Ehkoriaami Iyoterichio wa'a chiiamekopa: “Yooma aamo na'aretiamao, noochikamera saaetekamenia.” ⁴ Yooma puuu Ehkoriaami chaachapatiamae Iyoterichio, taamowichio iyotetiamepua, pukachi ne'netoka teetopuawichiopua, pewatiame nokisika Riosichi. Pu'ka Ehkoriaami Iyoterichi chii ai, taamo kaawe erapasimichiopua, ahkasi asiyachisi Riosie Weratiameo, taamo puuyeka mochitoao. ⁵ Aamoonia, pu'ka Riosie aamo utewa ki'yaeo, aamo weemuwaeopua tiameo, aamo ku'ijeraninia aamoo, kaawe ahpo nakika mochitomichiopua, piiripichitia mochitoka Riosie Weratiamechiopua, Eesusikamera na'naritokaopua. ⁶ Wa'atia piiripichitia mochitosaa eemea Riosichio, yoomahka piiripichitia, peenia tiame nayewame enema eemea Riosichio, taamo Paamira Eesusi Noonorachiopua.

Riosie kaaweruma tuuwewari ki i'isaeri ti'tijoechi nayewatunia

⁷ Pukaepa kaawe aamo uuka tetewipuapua, Riosie Weratiame aamo uuka tetewachitia. Wa'a teeka aamo mochitosoopua, tísia kaawe eratema eemea Riosio. ⁸ Eesusi Riosie Weratiamea, i'isaeri ti'tijoechi tuuyemia eenakamepua, Riosie iintomo tuuria pichiwatamia, Riosie i'isaeri ehkoriaami noonoriwara, iintokemo tuuria. ⁹ Ihji

Riosie Weratiamea ki isaeri ti'tijoerichi eenakamepua tiameo, nane'remichiopua pu'kaopua tiameo, ahpo tatakoririao cho'wepuamekopua, Eesusichi paparasoo. Wa'a iintoketiaapua Eesusie Riosi e'rariaeo ki i'isaeri ti'tjoeria, weruma kaawe e'rewa nayewamapua Riosio. Pukaepa Eesusia ki i'isaeri ti'tjoeri eenakamepua, ahpo tewekachi kahtiame Noonochi nayewemiapua, te'ta Ehkoriaami Iyoterichio, chiiachitia:

Neeea aamo no'o Noonoo tewekachi kahtiameo,
 ki i'isaeri ti'tjoerichio,
 tísia kaaweruma aamo nayewamania;
 weruma te'ta kaaweruma aamo wikatamania,
 ki i'isaeri ti'tjoerichio.

¹⁰ Pirenachia Iyoterichio ki i'isaeri naewakaopua tiameo, chaanipua tiame:

Eemea ki i'isaeri ti'tjoeria tiamea,
 i'isaeri te'ta Riosichi paparakame ahjamao, peenia erakomeripua.

¹¹ Pirenachi Iyoterichio tiameo, ki i'isaeri nayewakao, chaanipua tiame:

Yomatiamé ti'tjoeturi wehjoarichi mochikamea,
 kaawerumako tuuka nayewamitiapua Riosio;
 yoomachi weeechi mochikameapua Riosio,
 te'ta weruma tiame nayewamitiapua pu'kao.

¹² Sewinachi ihji Ehkoriaami Iyoterichio tiameo, Isaiatarua wa'achi cheeriamé, eee cheekao:

Isai naawaraa uuyameripua,
 Isai tewaniame tetejimarisiwachio,
 aaata naawameripua,
 yomatiamé wehjoarichio,
 te'ta weruma yawichichitia yasipameri.

Waikao yomatiamé weeechi mochikamea,
 pukachi paparaka ahpo newipatepuame
 inatameripua,

ahpo tatakoriria cheriweka cho'wepuawichioopua.

¹³ Puuu Riosi aamo puuyetoka mochitoame ki'yamisi, aamo peenia eratejeraninia iikachio, ta'iria yasimichioopua, aamo Eesusichi ahjachi paparaka mochitoiopua. Riosi Riosiwaria i'wa weechi aamo mochikoioopua pehjio aamo ku'isiamepua, aamo ahjachi erakoka puuyetomichioopua ahkasi aamo Noono tewekachi kahtiamе ahjama, aamo ohjoepachisioopua, ahkasi ki wahjiamesi.

¹⁴ Nее Paoroa wa'a mochikame no'o poponiwarо pipiniwari tiameo, ahsieme amochi e'ramenia, ka'karumache erakoamekoopa, tisia machiyamekopua Riosichi simiyameo; eemea aamo wa'api pepeniamе ahpo tuuyeka mochitopuameopua kaawe te'teretopuameopua Riosichio, te'ta Riosi nakiyachitiao. ¹⁵ Nape neea aamoo, wa'a aamo te'teriameko e'raioopua wa'asio, nape ki natakepamichioopua aamoo, epeche ma'chiamе iyotekamenia i'ka iyojurachio. ¹⁶ Nееa aamo ki i'isaeri ti'tijoewichio, Eesusie weratiamenia amochi u'yepamichioopua Riosie kaaweruma tuuyewari aamo tuuyemichioopua. Nееa pu'ka tuuyewari yooraka amochi yasitoamepua, pu'ka tuuyewarichi aamo pichikeriaopua, taamo Noono tewekachi kahtiamеchi ma'chitasimichioopua, itapiti Riosiwichio kaawe e'rewa oowewarichitia, taamo Noono Riosiwariе wa'api piipatetiamе.

¹⁷ Aamoo Riosie Weratiamechi aamo e'enariopao, tisia kaawe e'rame neea, no'o tekipanaka ihsiriaopua amochio, tisia kaawe teereka itipimerikopua Riosichio. ¹⁸ Ki no'o yoorariakamera oijerawanariamenia, ohso kaawe Riosie Weratiame iintoriakamera no'oe, oijerawamenia, yooma pu'ka ki i'isaeri ti'tjoechio no'o iintoriaopua, nayeweriaopua tiameo, Riosikamera e'wepuawichioo.

¹⁹ Nееa Eerusareni o'inia ahkasi Iiririko weechisi

oikamepua, yooma ahsieme nayewesika Riosie Weratiamechi simiyameo, yooma wa'amio Riosi Riosiwarie Eesusichi oowe erapatekao, yooma Riosi chiiiao ki maaenarie pichiwatakao, yooma ihta kokoriame sautesiwae. ²⁰ Wa'a siimo orapakania, ki aaata naewaturiachi, Eesusichi naewaniameopua pehjio. Neeea ki siminarekapua Eesusichi simiyame machitiachiopua wa'asio, ki piirechi tekipariachi ihsinariapa, eenechi aampachio. ²¹ No'o wa'a nayewariaa, Ehkoriaami Iyoterichio, eee chiiapua: Pu'ka aaata ki nane'retiame pehjio, nayewapuamepua; Pu'kao, ka'chitia taawechi ahpo nayeweretia pukachi simiyameo, pahtepuamepua pukachi simiyame ahpo nayeweretio.

Paoroa Rooma muuwarichi siimo o'rani

²² Neeea pu'ka aaata Eesusi tewaniame ki machiwachi pehji oiyapa nayewatukao, ka'chi iika siime teerekamenia aamo ne'nemiao, ki ehpesi o'inia wa'a siimo e'raka weritoai. ²³ Nape ehpeo yooma kajukapania no'o tehkio, ki nakiwiamekapa wa'asi wahjachi ohjoriachi naewatupua, ehpeope siimo o'rane aamo ne'nemiao. ²⁴ Wa'ami u'matosimo o'rane Ehpanya simiyaio. Wa'a aamo mochikachi no'o asisoopua, ta'iria naewapuawichiohua paikapi taaweo, wa'a ikisao Ehpanyami u'matomo e'ramenia, itapiti aamo ku'iwae. ²⁵ Nape ehpeonia pehjio, Eerusareni simiyamenia, itapiti ku'iwa i'yetoka Eerusareni mochikame tísia toremuame, Riosichi poponiwao, pipiniwaopua tiamé, no'o oiriachi Riosichi poponiwa, toomi na'poaria i'yetoka. ²⁶ Ihji ku'iwa no'o i'toaa, yooma Eerusareni Eesusichi paparamewichiohua, poponiwa pipiniwaopua tiame, wa'a Maseroniami Aakayaami tiame mochikameo, ahpo kaawe e'rachi na'poasa uhjureria. ²⁷ Puuua, ahpo kaawe e'rachi ihkokekamepua pu'kao, kaawe

noonoikamekopua Eerusareni mochikameo, i'isaeri naewaturaeo, Riosi kaaweruma tuuyewari ahpo kipoteriopa, ahpo mochikachiami u'yepakao. ²⁸ Neeea Eerusareni toowesapa i'ka no'o i'yetoa ku'iwao, wa'a o'iniao Ehpanyami siimania. Wa'ami simiyaio aamo ohjoekachi asisimania. ²⁹ No'o wa'a Rooma aamo ohjoekachi asisoopa, tísia ahjachi e'ramenia Riosie Weratiamechio, no'o ku'imerikopua apoeo, aachin cheeka no'o nayewamichioopua Eerusareni Riosichi paparameo, aamo tísia kaawe erakoka cheriwema ki'yao, yooma tísia kaawe noonoikamewichioopua, ahpo ku'iwa uhjuretiao.

³⁰ Riosichi poponiwao pipiniraopua tiameo, no'o neesetowa itajerenania Riosichio. Aamoo itanenania tiameo, no'o ahjama enepamichio Riosi tehkiwachio, Riosie Weratiamechi mochtipuawichioopua, Riosi Riosiwari nakiwarie taamo ki'yae. ³¹ No'owichioo, Riosichi itapuapua tiame, pu'ka Uurea mochikame i'isaerio, ki Riosie Weratiame paparameopua, ka'chi no'o yoramichioopua. Itapuapua Riosichio tiameo, pu'ka ku'iwa no'o i'toao kaawe e'raka uupuaichioopua, Eerusareni mochikameeo, poponiwao pipiniwaopua tiameo, Eesusichi paparaka mochtioameo. ³² Itamitia tiame Riosio, kaawe e'raka no'o asimichio aamo mochikachioi, kaawe e'raka no'o respumichioopua wa'ao, wa'a no'o enasoopua, kaawe erakoka pu'seriapuaichioopua wa'ao. ³³ Ta'iria mochijerania aamo iikachio, Riosichi kaawe erakokaopua aamo tatakoriria cheriwekamekoopua. Wa'a teeresa naaju.

16

Pipiripi tuuwika teepoteniamie

¹ Aata ootiamie Eewe tewaniamea, ku'we siminariamepua wa'a aamo mochikachio. Puuu oowitiamea, kaaweruma piinirapua Riosichio, tísia kaawe

teeka tekipanakame, Senkeréa tiopachio. ² Kaawe uuka asitepuapua pu'kao, aamo mochikachi asisoo, te'ta Riosie Weratiamechi paparamechitia. Kaawe ku'ipuapua pu'kao yooma ihta nakiyae, ki ookapi ku'ikamekopua pu'kao, ahkasi no'ooiopua tiame.

³ No'o teepotekemitia wa'a mochikameo, Aakira, Pirihaopua tiame Aakira uupira wa'api, puuu na'paa, no'o ahjama tekipanakamepua, no'oo Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame masitioio. ⁴ Puuu ookaa, tísia ahpo maaporichi te'teretokamepua no'owichioo. Pu'ka noonoiria no'owichioo, cheriwema ki'yaninia pu'kao, yooma wa'ami ki 'iisaeri ti'tiopachi mochikameopua tiame, cheriwema ki'yamenia tiame pu'kao. ⁵ No'o teepotekemitia tiame, Aakira, Piriha ta'perachi nanapawiamé, Eesusichi paparamé. Epeneto tewaniame teepotemitia tiame, Aasia weechi ohjoeme, puuupua pahchakamera paparakame Eesusichio. ⁶ Maaria teepotemitia tiame, aamowichioo tísia tekipanakame. ⁷ Teepotemitia tiame Aanroniko, Uunia tewaniame tiame, puuu na'pa no'o perekarichi kahtioio, no'o ahjama mochiriamé. Puuua, weeweruma ti'tijoeppua Riosie Weratiamechio, ke'chu no'o Eesusichi paparoio, Eesusichi paparakame.

⁸ Naati teepotemitiapua tiameo, Aampiasi tewaniame, no'o Paamira Eesusichio, ki teesa nakiwame. ⁹ Uruwano teepotemitia tiame, puuua taamo ahjamao, Eesusi Riosie Weratiamechi tekipanakame. Ehtaki tewaniame teepotemitia tiamée, no'o aaata tísia kaawe e'ria. ¹⁰ Aapere teepotemitia tiame, tísia oowe e'riame tetewiniame Riosie Weratiamechio. Teepotepuapua tiameo, Arihtóuro ta'perachi mochikame. ¹¹ No'o teepotekemitia Erorioni tiame, no'o weewachi ohjoeme tijoe. Teepotepuapua tiameo, Naasiso ta'perachi tete-

jimara, Eesusi Paamirachi paparame tiame. ¹² Naati teepotemitia tiame, Tirijena tewaniame, wa'a ikisa Tirijosa, na'pa puuuu, Riosie Weratiamechi tekipanakame. Teepotemitia tiame Peresira, piirechi ooitiamé tísia tekipanakame Eesusi Riosie Weratiame Paamirachio. ¹³ Teepotemitia tiame Ruujo, weruma paparame Riosie Weratiamechi. Pu'ka Ruujo yeeyeraoi teepotemitia tiame, pu'kaonia no'o yeeyechitia tetewa. ¹⁴ Yooma i'ka teepotepuapua tiame: Asinkirito, Perekoni, Erema, Paratowa, Erema, yooma Eesusichi poponiwa tiame, wa'a ahjama mochikame. ¹⁵ Yooma i'ka teepotemitia tiame: Iiro-roko, Uuria, Neereo tiame piinirama, wa'a ikisa Oorimpa, yooma wa'a mochikame tiame ahjama, Eesusichi paparakame.

¹⁶ Teepotaio, kaawe ahpo uuka teepotepuapua. Yoomahka i'wa tiopachi Eesusichi paparameai, yooma aamo teepotenapua tiame.

¹⁷ Kaawe aamo inatepuapua, ki aata sewina aamo erapatemichiohua no'o aamo masiteriao. Ka'te keepumitia pu'kao, seesenu masitiamehua ki ka'karuma. ¹⁸ Puuuu ahpoche ikotua nokayamehua, ki Riosie Weratiamechi nayewaniame. Ki te'ta pepeniameopua Eesusichi simiyameo, peenia chaachapaka masiteka wihkuinamehua. ¹⁹ Aamo Riosichi kaawe te'tereka mochitoao, ahkaoi yomachiami nane'reniame eemea. Wa'a aamo te'teriopa neeea tísia kaawe e'ramehua. Neeea aamoo, wa'api aamo te'teretojerame neeea, tísia aamo kaawe inatetoka ki aamo ruhjipuawichiohua ki ka'karumachio. ²⁰ Wa'a aamo te'teretosoopua Riosichio, Riosia Satanasio, aamo taarae tekeka weripateka, newitotemapua. Yooma aamoo, Apoe Riosie Weratiame aamo ku'ijerania, aamo ta'iria mochitomichiohua.

²¹ Wa'ami teepotenapua tiameo, Timoteo no'o ahjama

tekipaname. Aamo teepotenapua tiameo, wahjachi no'o weewachi ti'tijoe: Ruusio, Aasoni, Sosipate tewaniame tiame.

²² Teresio tewaniameai, i'ka iyojura no'o iyoteteriaai, taamo Paamira Eesusie aamo teepotenapua.

²³ Aamo teepotenachi Aakayoai, pu'ka ta'perachi kahtiamekane ehpeo, ahpo ta'perachi asikoame che'repatiamekapu puuuu, aaata Riosichi paparama i'wa asipuameo. Aamo teepotena tiame Erahto, i'wa mochiwachi toomi koparoari katewetoame. Aamo teepotenapua tiame Kuarató, Riosichiopua, taamo pooniwachitia tiiáme.

²⁴ Ehpeonia taamo Paamira Eesusi Riosie Weratiameoo, ki nu'uti kaawerumari aamo teewejeraninia.

Riosi kaawerumataka nayeweniamé

²⁵ Neeea taamo Noono tewekachi kahtiameo, tísia kaawe e'riamepua, aamoo utewaeme aamo teetotiopua Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame masiteniamechio; pu'ka Eesusichi simiyameo, ehkoriaami mochiriameopua, ki tetewiriaopua pehjo, ²⁶ pu'ka ehkoriaami mochiriame ki tetewiriao, taamoo ehpiami taawechi tetewika mochitoao, Riosie taamo tetewitetiapa. Ehpeo puuu Riosi ki wahjika kahtiamea, ahpo Taanachi paparamichio paajutenapua, yomatiame wehjoarichi mochikameopua. Wa'a cheekame taamo Noono tewekachi kahtiamea ahpo ehkoriaami na'nayewaturachi nayewaka iyotetekao ahpo Ehkoriaami Iyotaperichio.

²⁷ Pu'ka taamo Noono tewekachi kahtiameo, ahpoche te'ta peenewarienameo, yomatiame i'ka wa'a iintokamekopapua ahpo Taana Eesusi Riosie Weratiamechio, ki nu'uti iyoriwa teerepuamepua, ahkasi ki wahjiamesi wa'a te'teretoka.

Rooma 16:27

64

Rooma 16:27

Wa'asi kajuyamenia i'ka iyotaperio. Cheriwema ehpeo
no'o keepuriawichioo.

Riosia Warijio Nayewani Ahpo Tisiwa Kaaweruma
Tuuyewari

Huarijío: Riosia Warijio Nayewani Ahpo Tisiwa Kaaweruma
Tuuyewari New Testament

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Huarijio

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 1 Jun
2022

c8002ff9-eafc-5d29-b2c7-a847cdca6c74